

Krista Jauhiainen

Perintäprosessi ja maksuviivästysdirektiivin muutos

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liitetetalouden perustutkinto

Opinnäytetyö

23.4.2013

Tekijä Otsikko	Krista Jauhainen Perintäprosessi ja maksuviivästysdirektiivin muutos
Sivumäärä Aika	37 sivua + 1 liite 23.4.2013
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto	Taloushallinto ja rahoitus
Ohjaaja	Lehtori Minna Kaihovirta-Rapo
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia miten 16.03.2013 voimaan astuva maksuviivästysdirektiivin muutos tulee vaikuttamaan perintäprosessiin- ja perintään toimialana. Tutkimus antaa lukijalle tietoa siitä kuinka perintää on hoidettu ennen muutosta ja kuinka prosessi hoidetaan muutoksen jälkeen. Tavoitteena on myös tuoda selkeästi esille kuinka paljon muutos tulee vaikuttamaan velkojan ja velallisen asemaan.</p> <p>Tutkimuksen teoreettisessa osiossa syvennyttiin perintäprosessiin kuluttaja- ja yritysosaavien näkökulmasta, siihen liittyvään lainsäädäntöön ja hyvän perintätavan noudattamiseen. Lähdemateriaalina teoriaosuudessa on käytetty perintään liittyvää kirjallisuutta ja lainsäädäntöä.</p> <p>Tutkimuksen empiirisessä osuudessa kuvattiin tulevia muutoksia ja sitä, kuinka paljon muutokset tulevat muuttamaan perintäprosessia. Osuudessa esitellään myös hyvät ja huonot puolet muutokseen liittyen niin velallisen, kuin velkojan kannalta. Aineisto empiiriseen osioon on hankittu havainnoimalla sekä teemahaastattelulla kahdelle perintäalalla työskentelevälle henkilölle.</p> <p>Tutkimuksen tuloksena voidaan todeta, että perintäala tulee muuttamaan direktiivin myötä huomattavan paljon. Tämä tulee mitä todennäköisimmin aiheuttamaan ammattimaisesti perintää harjoittavien pienyrityksien vetäytymistä alalta.</p> <p>Johtopäätöksenä todettiin, että muutos tuo myös lisää kilpailua perintätoimistojen välillä. Monet perintätoimistot tulevat varmasti jatkossa laajentamaan palveluitaan m. laskurahoituksen suuntaan. Saatavien kotiuttaminen todennäköisesti hidastuu, sillä maksumoraali muuttuu, koska perintätoimistot eivät enää voi painostaa velallista suorittamaan saatavaa nopeasti vetoamalla kulujen kasvamiseen.</p>	
Avainsanat	Perintä, perintälaki, maksuviivästysdirektiivin muutos

Author Title	Krista Jauhainen The collection process and the late payment directive change
Number of Pages Date	37 pages + 1 appendice 23 April 2013
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Accounting and Finance
Instructor	Minna Kaihovirta-Rapo, Senior Lecturer
<p>The aim of the present thesis was to investigate how the change in the late payment directive which comes into effect on 16th March 2013 will affect the collection process and the field. The thesis provides a reader with information and a picture of how the collection was taken care of before the change and how the process will be handled after the change. The aim was also to point out clearly how much the change is going to affect the position of the creditor and the debtor.</p> <p>The theoretical part of the study investigated the collection process especially from the consumer and corporate debt point of view. It also discussed related legislation and good collection practices.</p> <p>The empirical part described the up-coming changes and how much the changes will transform the process of the collection. This section presented the pros and cons of the change from the debtor and the creditor's point of view. The content of the empirical section was obtained by observing as well as interviewing two representatives that work with collections.</p> <p>Based on the results of the thesis, it can be concluded that the collection field will change significantly resulting in a considerable amount of small businesses that carry out professional debt recovery to withdraw from the field. The change will also bring more competition in the field of debt collection agencies. Many collection agencies are bound to continue to expand their services for example to factoring as well. Repatriation of claims is likely to fall, as the payment moral changes, because the debt-collection agencies will no longer be able to put pressure on the debtor to pay the claim quickly by relying on an increase in costs.</p>	
Keywords	Collection, debt collection law, the late payment directive change

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn aihe ja tavoite	1
1.2	Tutkimusongelma ja rajaukset	1
1.3	Taustaa	2
2	Perintä	2
2.1	Perintä ja laki saatavien perinnästä	2
2.2	Saatavatyypit	4
2.3	Saatavien erääntyminen	5
3	Hyvä perintätapa	6
3.1	Ammattimainen perintä	6
3.2	Väärät ja harhaanjohtavat tiedot	7
3.3	Tarpeettomat kulut ja haitta	7
3.4	Yksityisyyden suoja	8
4	Vapaaehtoinen perintä	8
4.1	Vapaaehtoinen saatavien perintä	8
4.2	Kuluttajasaatavien perintä	10
4.3	Yrityisperintä	11
4.3.1	Tratta	11
4.3.2	Tratan protestointi	12
4.4	Perinnästä aiheutuvat kulut	13
5	Maksuvelvollisuuden laiminlyönti	15
5.1	Oikeudellinen perintä	15
5.2	Ulosotto	16
5.3	Velkajärjestely	17
6	Maksuviivästysdirektiivin muutos	19
6.1	Hallituksen esitys	19
6.2	Direktiivin tavoite ja soveltamisala yritysten välisessä kaupassa	20
6.3	Perintälakiin ehdotetut muutokset	20
6.3.1	Hyvän perintätavan säännösten uudistaminen	21
6.3.2	Riitautettu saatava	21
6.3.3	Velallisen oikeus perinnän keskeytykseen	22

6.3.4	Kuluttajasaatavien perintäkulut	23
6.3.5	Maksuajan pidennyksestä aiheutuvat kulut	25
6.3.6	Kuluttajasaatavien kokonaiskuluvastuu	26
6.3.7	Suoritusten kohdentaminen saatavalle	27
6.3.8	Perintäkulut suoraan ulosottokelpoisissa saatavissa	27
6.3.9	Tratan käyttö	28
7	Tutkimuksen toteutus	28
7.1	Kvalitatiivinen tutkimus	28
7.2	Teemahaastattelut	29
8	Tulokset	30
8.1	Velkojien toimet ja velallisten maksukäyttäytyminen muutoksen jälkeen	30
8.2	Velallisen oikeus siirtää velka oikeudelliseen perintään	31
8.3	Perintäkulujen enimmäismäärät	32
8.4	Velallisen kanssa sovittavat maksusuunnitelmat	33
8.5	Muutoksen tuomat vaikutukset ja haitat perintäalaan	35
9	Johtopäätökset	36
	Lähteet	38
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelukysymykset	

1 Johdanto

1.1 Työn aihe ja tavoite

Opinnäytetyössäni keskityn perintäprosessiin sekä maaliskuussa 2013 voimaan tulevaan maksuviivästysdirektiivinmuutokseen. Tarkoituksena on tehdä tutkimustyypinen työ, jossa kartoitan perintäprosessin osia sekä maksudirektiivinmuutoksen tuomaa muutosta perintäprosessiin. Apuna työssäni käytän perintään liittyvää lainsäädäntöä, kirjallisuutta sekä kahta teemahaastattelua.

Tavoitteena on tuoda lukijalle tietoa miten perintäprosessi toimii, millainen on tuleva maksuviivästysdirektiivinmuutos ja miten se tulee vaikuttamaan nykyiseen perintäprosessiin. Tämän lisäksi tavoitteena on syventää omaa tietämystäni ja sitä kautta kehittää osaamistani perinnän hoitamisessa.

1.2 Tutkimusongelma ja rajaukset

Tutkimusongelmani on ”Miten maksudirektiivimuutos tulee vaikuttamaan perintäalaan?”. Perintää suoritetaan, jotta yritysten myymien tuotteiden tai palveluiden saatavat saadaan kotiutettua. Perintä aloitetaan, kun asiakas jättää laskun jälkeen saamansa maksumuistutuksen maksamatta. Tätä kutsutaan vapaaehtoiseksi perinnäksi. Perintää suoritetaan pääsääntöisesti kirje- ja puhelinperinnällä, jota tarpeen mukaan tehostetaan sähköpostilla tai tekstiviesteillä. Vapaaehtoinen perintä on toimeksiantajalle maksutonta. Kun velallinen on maksanut velkansa, tilitetään toimeksiantajalle alkuperäinen pääoma viivästyskorkoineen.

Mikäli velallinen ei maksa velkaansa vapaaehtoisen perinnän kautta, voidaan aloittaa oikeudellinen perintä. Tähän ei kuitenkaan koskaan ryhdytä ilman toimeksiantajan suostumusta. Oikeudellisessa perinnässä velkoja hakee saatavaan yksipuolisen tuomion, jolloin velka on suoraan ulosottokelpoinen. Mikäli saatava on riittävä, se käsitellään käräjäoikeudessa normaalina siviiliriita-asiana. Riittäisissä tapauksissa tuomioistuin tutkii velan oikeellisuuden. Käräjäoikeuden antamasta päätöksestä seuraa aina maksuhäiriömerkintä luottotietoihin.

Maksuviivästyisdirektiivimuutos astuu voimaan 16.03.2013. Tämän myötä yritysten saatavien kotiuttamisen ja velkojen oikeudelliseen perintään siirtäminen on tarkoitus tapahtua huomattavasti aiempaa nopeammin. Hallituksen esityksen mukaan muutosta haetaan maksuaikatauluihin sekä laskuille kertyviin perintäkuluihin niin yrityksille kuin kuluttajillekin. Kulujen ylärajakattoa on tarkoitus laskea huomattavasti aiempaan nähden.

Yritykset siirtävät saataviaan perintään, jotta heille kuuluva korvaus tuotteesta tai palvelusta tulee suoritetuksi. Perintä ei kuitenkaan aina takaa sitä, että saatava saadaan kotiutettua. Siirtämällä saatavat perintätoimiston perittäväksi säästää yritys omia resurssejaan ja antaa alan ammattilaisen hoitaa asian. Näin yritysten ei itse tarvitse seurata lakimuutoksia ja kouluttaa omia työntekijöitään suorittamaan perintää. Perintätoimistoille annettuja toimeksiantoja on erittäin paljon, sillä perintä on tähän asti ollut toimeksiantajalle maksutonta.

1.3 Taustaa

Työskentelen perintäkäsittelijänä, joten perintään liittyvä asiakaspalvelu kuuluu päivittäiseen työhöni. Perehtyessäni alaan siihen liittyvän kirjallisuuden ja lain avulla tulen saamaan itselleni enemmän tietoa perintään liittyvistä asioista. Tämän tiedon avulla pystyn neuvomaan ja argumentoimaan asiakkaille prosessia vielä tehokkaammin kuin mihin tällä hetkellä pystyn.

Perintälaki on astunut voimaan vuonna 1999 ja nyt lakiin on tulossa huomattavia muutoksia. Perintäala tulee muuttumaan suuresti tämän muutoksen myötä. Velallisen oikeudet tulevat kasvamaan ja perintätoimistojen tehokas perintä heikentymään.

2 Perintä

2.1 Perintä ja laki saatavien perinnästä

Perintänä voidaan pitää kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla pyritään saamaan velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan maksettavaksi erääntynyt saatava velkojalle. Toimenpiteitä perintää suorittaessa voivat olla muun muassa muistutuskirjeen lähettäminen tai puhelinperintä. Joskus on mahdollista, että perintää suoritetaan myös

perintäkäynnillä. (Willman 1999, 20.) Tämä voidaan kuitenkin luokitella harvinaisempiin perinnän keinoihin Suomessa.

Perintää säätelee pitkälti Laki saatavien perinnästä, toiselta nimeltä Perintälaki. Ennen perintälain voimaan tuloa (vuonna 1999) Suomessa ei ollut perintätoimintaa säätelevää erityislakia. Perintälaki on luonteeltaan niin sanotusti toissijainen yleislaki. Tämä tarkoittaa sitä, että perintälakia sovelletaan vain jos muualla lainsäädännössä ei toisin säädetä. (Lindström 2011, 210-211.) Tällaisia perintälain syrjäyttäviä erityislakeja on olemassa eräistä julkisoikeudellisista saatavista, kuten veroista. Perintälaki on velallisen hyväksi pakottavaa lainsäädäntöä. Pakottavuudella tarkoitetaan sitä, että lain säännöksistä ei voida poiketa velallisen vahingoksi vaikka velallinen siihen suostuisikin. Tällainen velallisen oikeusasemaa heikentävä sopimusehto on mitätön. Velallinen voidaan kuitenkin lain estämättä asettaa lain säännöksiä parempaan asemaan. (Lindström 2011, 215.)

Perintälaki velvoittaa varsinaista velkojaa. Varsinaisena velkojana voi toimia yksityinen henkilö, yksityinen tai julkinen oikeushenkilö tai varsinaisen velkojan lukuun toimiva toimeksisaaja. Perintälaki velvoittaa kaikkia velkojan asemassa olevia henkilöitä. Perintätoimistojen ohella velkojia ovat myös yritykset ja yhteisöt, jotka perivät itse omia saataviaan. Ulkoistetun perinnän, eli toimeksisaajan suorittajan asemassa toimivat tavallisimmin perintätoimistot, asianajo- ja lakiasiantoimistot sekä pankit ja tilitoimistot. (Willman 1999, 19.)

Perintälakia ei sovelleta saatavan perintään tuomioistuimessa. Oikeudenkäymismenettelyä säätelee oikeudenkäymiskaaren säännökset. Monet tahot ja etenkin perintätoimistot usein jatkavat velan vapaaehtoista perintää tuomioistuinmenettelyn rinnalla. Velalliselle voidaan esimerkiksi lähettää kirje, jossa velallinen saa muistutuksen velkomusasiassa annettavan yksipuolisen tuomion seurauksista, kuten tuomion rekisteröimisestä luottotietoihin. Kirjeessä kehoitetaan velallista maksamaan velka, jotta tehty haastehakemus voidaan peruuttaa ennen tuomion antamista. Tämä velan vapaaehtoinen perintä kuuluu perintälain soveltamisalaan. Vailla päätöstä olevaan velkomusasiaan sovelletaan siis oikeudenkäymiskaaren säännöksiä ja sen rinnalla tapahtuvaan vapaaehtoiseen perintään perintälain säännöksiä. Perintälaki ei ole ainoa laki, jota sovelletaan perinnässä. Muita perintään liittyviä lakeja ovat muun muassa kuluttajansuojalaki,

henkilörekisterilaki, luottolaitostoiminnasta annettu laki sekä laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa. (Willman 1999, 22.)

2.2 Saatavatyyppit

Perintälain näkökulmasta saatavat voidaan luokitella joko yksityisoikeudellisiksi tai julkisoikeudellisiksi saataviksi. Näiden kahden keskeisin ero lienee täytäntöönpano. Julkisoikeudellisissa saatavissa täytäntöönpanon suorittaa valtion ulosottoviranomainen suoraan ilman tuomiota tai päätöstä. Yksityisoikeudellisissa saatavissa haetaan velalle täytäntöönpanoperuste (yksipuolinen tuomio) käräjäoikeudessa. (Willman 1999, 15.)

Yleisesti voidaan ajatella niin, että kaikki saatavat ovat luonteeltaan yksityisoikeudellisia saatavia ellei niistä olla toisin säädetty erityislainsäädännössä. Tilanteessa, jossa velkoja haluaa periä erääntynyttä saatavaa pakkotäytäntön avulla, tulee hänen hankkia täytäntöönpanoperuste. Alioikeuden antama yksipuolinen tuomio on tavallisin täytäntöönpanoperuste velkomusasiassa. Joissakin tapauksissa saatavan perusteeseen tai sen perintään liittyy velallisuhteessa olevien (velkoja - velallinen) erimielisyydet, jolloin tuomio tai päätös on laitettavissa täytäntöön vasta hovioikeuden tai korkeimman oikeuden antaman lainvoimaisen tuomion nojalla. Saatava voi olla myös rikosperusteinen (esimerkiksi petos) mikäli rikoksenteijä tuomitaan korvaamaan asianomistajan asemassa olevalle velkojalle aiheutunut vahinko. (Willman 1999, 16.)

Saatavalajeista löytyy suuri joukko saatavia, jotka on asetettu erityisasemaan lainsäädännössämme. Näitä saatavia kutsutaan erillisen lain säännöksen nojalla suoraan ulosottokelpoiksi. Suoraan ulosottokelpoinen saatava voidaan erääntymisen jälkeen panna täytäntöön ulosottomiehen toimenpitein kuten lainvoimainen päätös tai tuomio. Velkojan ei siis tarvitse erikseen hakea saatavalleen oikeudellista täytäntöönpanoperustetta. Julkisoikeudelliset saatavat pohjautuvat pääsääntöisesti valtion, kuntien ja kuntayhtymien tuottamiin palveluihin. Yksityisen kansalaisen näkökulmasta tavallisimpia julkisia maksuja ovat esimerkiksi passin, ajokortin ja henkilöllisyystodistuksen hankkimisesta syntyvät maksuvelvoitteet. Suoraan ulosottokelpoisia kunnallisia saatavia ovat esimerkiksi jäte-, jätevesi-, nuohous- ja katumaksut. Julkisoikeudellisissakin saatavissa löytyy poikkeuksia, sillä kaikki julkisyhteisöjen tuottamat palvelut ja niistä perittävät maksut eivät ole suoraan ulosottokelpoisia. Näistä saatavista hyvinä esimerkkeinä julkisin varoin ylläpidettävät

kirjastot tai kuntien omistamat vuokra-asuntoyhtiöt. Nämä saatavat ovat luonteeltaan yksityisoikeudellisia saatavia. (Willman 1999, 16-17.)

Poiketen edellä mainituista saatavista on olemassa saatavatyyppisiä, joita ei voida luokitella selkeästi yksityisoikeudellisiksi tai julkisoikeudellisiksi saataviksi. Esimerkiksi vakuutusyhtiöillä, jotka ovat yksityisiä liikeyrityksiä, on joissain tapauksissa oikeus periä saatavansa samalla tavalla kuin julkisia maksuja voidaan periä. Mikäli jatkuvan vahinkovakuutuksen vakuutusehdoissa on määrätty ettei vakuutuksenantajan, eli vakuutusyhtiön, vastuu lakkaa ennen sopimuskauden päättymistä (vaikka vakuutettu olisi laiminlyönyt maksun suorittamisen), on tämänlainen saatava mahdollista periä ulosottoteitse ilman oikeuden päätöstä tai tuomiota. Lisäedellytyksenä tähän on, että vakuutuksenottajalle on ilmoitettu tästä mahdollisuudesta hänelle lähetetyssä laskussa. Mikäli velallinen kiistää saatavan, on sitä perittävä samalla tavalla kuin yksityisoikeudellista saatavaa - eli velkomuskanteella tuomioistuimessa. Tämä säännös löytyy Vakuutuslakien 40§:stä. (Willman 1999, 17.)

2.3 Saatavien erääntyminen

Perintälakia voidaan soveltaa saataviin vasta, kun saatavat ovat erääntyneet. Laskun tai maksuvaatimuksen lähettämistä velalliselle ei katsota vielä perinnäksi lain tarkoittamassa mielessä. Saatava voidaan katsoa erääntyneeksi, kun suoritusta laskulle ei ole tapahtunut sopimusehtojen mukaiseen tai laissa säädettyyn eräpäivään mennessä. (Willman 1999, 18.)

Kun velallinen jättää maksamatta hänen saamansa laskun ja tämän jälkeen vielä maksumuistutuslaskun, siirtyy saatava perintään. Perintäkirje lähetetään velallisen viimeksi ilmoittamaan osoitteeseen. Velkojalla tai perintätoimeksiannon saajalla ei siis ole velvollisuutta ryhtyä selvittämään oma-aloitteisesti velallisen osoitemuutoksia. (Lindström 2011, 222.) Perintäkirjeen lähdettyä velalliselle tulee antaa kohtuullinen maksuaika saatavalle. Perintäkirjeessä tulee selvittää kenelle, miten sekä missä ajassa velallisen tulee suorittaa vaadittu saatava. Perintäkirjeessä on myös kerrottava velallisen oikeudesta esittää saatavaa vastaan huomautuksia. Huomautuksiin liittyen, on perintäkirjeessä oltava maininta siitä kenelle, miten ja missä ajassa velallisen tulee huomautukset esittää. Huomautus- ja maksuaikaa on annettava velalliselle vähintään 10 päivää perimiskirjeen päiväyksestä. (Willman 1999, 72.)

3 Hyvä perintätapa

3.1 Ammattimainen perintä

Hyvästä perintätavasta, toisin sanottuna ammattimaisesta perinnästä, on säädetty perintälain 4§:ssä seuraavasti:

”4§ Hyvä perintätapa

Perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Kuluttajan kannalta sopimattomasta tai hyvän tavan vastaisesta menettelystä säädetään lisäksi kuluttajasuojalain (38/1978) 2 luvussa.

Perinnässä ei saa:

- 1) antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista;
- 2) aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa; eikä
- 3) vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa.” (Laki saatavien perinnästä 1999.)

Hyvä perintätapa kuluttajaperinnässä -ohjeet edellyttävät, että perintäkirjeen lähetyksen jälkeen velalliselle varataan kohtuullinen, vähintään kymmenen päivän maksuaika. Yrityisperinnässä tällaista määräystä ei ole, sillä yritys saatavien perinnän nopeus voi olla velkojan etujen turvaamiseksi erittäin tärkeää. Nopeaa perintää ei pidetä hyvän perintätavan vastaisena pelkästään siksi, että saatavaa vaaditaan heti maksettavaksi. (Lindström 2011, 216.)

Ammattimaista perintää harjoittavan toimeksisaajan on edellytettävä, että alkuperäinen velkoja antaa toimeksiannon vain oikeudellisesti perustelluista saatavista. Perintätoimeksiannon saajalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ryhtyä etukäteen selvittämään saatavien oikeellisuutta. (Lindström 2011, 216.) Mikäli velallinen on osoittanut todennäköisiä syitä siitä, että saatava olisi aiheeton, tulee jo aloitettu perintä keskeyttää ja asia selvittää. Hyvän perintätavan vastainen toiminta johtaa siihen, että velallisella ei ole velvollisuutta korvata perintäkuluja. Mikäli perintää suorittava toimeksisaaja toimii hyvän perintätavan vastaisesti, voi toiminta johtaa kuluttaja-asiamiehen tai markkinatuomioistuimen määräämään kieltoon jatkaa tai toistaa hyvän tavan vastaista perintämenettelyä. Jos velkoja tai tämän asiamies, eli toimeksisaaja, tahallaan tai törkeän huolimattomuden vuoksi antaa velalliselle vääriä tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seurauksista, hänet voidaan tuomita sakkorangaistukseen perintärikkomuksesta. Sama seuraamus tulee toimeksisaajalle,

jos tämä ei säilytä toimeksiantajien varoja erillään omista varoistaan. (Lindström 2011, 244.)

3.2 Väärät ja harhaanjohtavat tiedot

Väärien ja harhaanjohtavien tietojen antaminen voi johtaa toimenpiteisiin perintälain nojalla tai kuluttaja-asiamiehen tai markkinatuomioistuimen määräämään kieltoon jatkaa tai toistaa hyvän tavan vastaista perintämenettelyä. Lain perusteella velkojalla tai hänen asiamiehellä ei kuitenkaan ole velvollisuutta tiedottaa velalliselle maksun laiminlyönnin seurauksista. He eivät myöskään ole velvollisia antamaan velalliselle tietoja tai minkäänlaista selvitystä velallisen oikeudellisesta asemasta. (Lindström 2011, 217.)

Yleisesti käytetyksi ja perinnässä hyväksyttäviksi velan maksuun painostaviksi keinoiksi katsotaan edelleenkin tiedottaminen kirjeperintää seuraavasta oikeudellisesta perinnästä ja sen aiheuttamasta merkinnästä luottotietoihin. Harhaanjohtavana tietona voidaan pitää uhkausta maksuhäiriömerkinnällä mikäli tämä uhkaus on perusteeton. Perusteetonta on myös luvata velalliselle jo syntyneen maksuhäiriömerkinnän poistamista velan maksun jälkeen. (Lindström 2011, 217.)

3.3 Tarpeettomat kulut ja haitta

Perintälain 4§:n mukaan velalliselle ei saa aiheuttaa tarpeettomia kustannuksia tai tarpeetonta haittaa (Willman 1999, 48). Tarpeettomiksi kuluiksi voidaan katsoa esimerkiksi se, kun pienehkön saatavan perintäkirje toimitetaan velalliselle haastemiehen välityksellä. Hyvän perintätavan säännöksen vastaisena voidaan myös pitää lukuisten maksumuistutusten lähettämistä lyhyin väliajoin, koska jokaisen kirjeen yhteydessä kustannukset velalliselle kasvavat. Jokaisen kirjeen yhteydessä lisätään saatavaan uudet perintäkulut. Tarpeetonta haittaa aiheutetaan esimerkiksi perintäkäynnillä tai puhelinperinnällä juhlapyhänä, myöhään illalla tai kohtuuttoman varhain aamulla. (Lindström 2011, 218.)

Perintäkulujen kohtuullisuudesta säädetään perintälain 10§:ssä. Hyvää perimistapaa kuluttajaperinnässä koskevat ohjeet rajoittavat velkojan yhteydenottojen tiheyttä, sillä velalliselle on ohjeen mukaan annettava kohtuullinen maksu- ja huomautusaika

perimiskirjeen päiväyksestä. Toistuvilla yhteydenotoilla velallinen pyritään motivoimaan velan vapaaehtoiseen suorittamiseen. (Willman 1999, 48-49.)

3.4 Yksityisyyden suoja

Perittäessä saatavaa velalliselta, velkoja ei saa vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa. Velkomisen tavallisimpia osapuolia ovat velkoja, asiamies ja itse velallinen. Tämän ”asiakassuhteen” olemassaolo ja sen sisältö ei kuulu millään tavalla kolmannelle osapuolelle. Poikkeuksena voidaan kuitenkin pitää henkilöä, joka oikeussuhteen luonteen takia tulee vedetyksi mukaan perintään. Näitä voivat olla esimerkiksi kanssavelallinen, takaaja tai vakuuden antaja. (Pönkä & Willman 2005, 87.)

Yksityisyyden suojan loukkaamiseksi voidaan katsoa esimerkiksi uhkaus ilmoittaa saatavan maksamatta jättämisestä ulkopuoliselle, esimerkiksi velallisen omaisille, naapureille tai työnantajalle. Näitä rajojen koettelemisia saattaa tapahtua pienten yritysten velkoessa saataviaan sillä pienyrittäjän ja velallisen suhde on usein varsin läheinen. Yrittäjä, joka on tiukan taloudellisen asemansa takia hyvinkin riippuvainen saatavien kotiutumisesta ajallaan, pyrkii varmistamaan perinnän onnistumisen kaikin mahdollisin tavoin. Joskus velkoja voi tuntea tarvetta keskustella veloista täysi-ikäisen velallisen vanhempien kanssa. Näissä tilanteissa tulee kuitenkin muistaa, että kyse on itseään ja omaisuuttaan hallitsevasta aikuisesta, eikä edes vanhemmillä ole oikeutta esiintyä velallisen asiamiehenä ilman valtuutusta. (Pönkä & Willman 2005, 87.)

4 Vapaaehtoinen perintä

4.1 Vapaaehtoinen saatavien perintä

Vapaaehtoisen perinnän tarkoituksena on saada saatavat kotiutettua ilman tuomioistuimen tai ulosotto-organisaation käyttöä. Mikäli velallinen ei suorita saatavaa vapaaehtoisen perinnän kautta seuraa tästä oikeudellinen perintä, toiselta nimeltään pakkoperintä. Oikeudellisen perinnän pyrkimyksenä on toteuttaa saatavan perintä nopeasti, taloudellisesti ja mahdollisimman vähän vahinkoa velalliselle tuottaen. Vapaaehtoinen perintä tulee jäädä velkojan ja velallisen väliseksi asiaksi.

Vapaaehtoisen perinnän avulla saatavat kotiutuvat toimeksiantajalle ja velallinen välttyy maksuhäiriömerkinnältä. (Lindström 2011, 209.)

Perintää harjoittavan toiminta tulee aina olla asiallista ja määrätietoista. Liian vahva tai loukkaava sävy perintää toteutettaessa voi kääntyä velkojaa itseään vastaan. Perinnän ensisijainen ja tärkein tarkoitus on saatavien kotiuttaminen, ei velkojan tunteiden purkaminen. Perinnän täytyy olla kannattavaa sekä yritykselle lisäarvoa tuottavaa toimintaa. (Lindström 2011, 209-210.) Vapaaehtoiseen perintään siirrytään yleensä yhden huomautuskirjeen jälkeen. Jotta perintä olisi tehokasta, on velkojan syytä ryhtyä perimään saataviaan yrityksiltä viimeistään 14 päivän kuluttua eräpäivästä ja kuluttajilta viimeistään 30 päivän kuluttua eräpäivästä. (Lindström 2011, 245.)

Vapaaehtoiselle perinnälle löytyy erilaisia vaihtoehtoja. Tulee kuitenkin muistaa, että perintä vaatii ammattitaitoa ja oikeudellinen perintä edellyttää velkojalta asiantuntemusta ja ajantasaista tietoa. Yrityksillä on mahdollisuus hoitaa omien saataviensa perintää seuraavilla tavoilla: yritys hoitaa itse perinnän alusta loppuun saakka, yritys antaa toimeksiannon yhteistyökumppanilleen perinnän hoitamisesta ja keskittyy omaan liiketoimintaansa tai yritys hoitaa vapaaehtoisen perinnän ja siirtää oikeudellisen perinnän perintäpalveluyritykselle, asianajo- tai lakiasiantuntijalle. (Lindström 2011, 256.)

Perinnässä velallisen vapaaehtoinen suoritus on kaikkien osapuolten kannalta toivottavaa. Vapaaehtoisella suorittamisella velallinen pystyy välttämään lisäkustannukset sekä mahdollisen maksuhäiriömerkinnän syntymisen luottotietoihinsa. Vapaaehtoisen perinnän avulla perintätoimisto kykenee perimään saatavan tehokkaasti ja nopeasti ilman oikeudelliseen perintään siirtymistä tai kauan kestävää ulosottovaihetta. Velallisen on mahdollista tehdä veloilleen maksusuunnitelma, joka on järkevää erityisesti silloin, kun velallisella ei taloudellisen asemansa takia ole realistisia mahdollisuuksia kerta-suoritukseen. Maksusuunnitelmasta sopiminen ja seuranta aiheuttaa luonnollisesti velkojalle erilaisia lisäkustannuksia. Tämän vuoksi on perusteltua, että tästä aiheutuneet kulut peritään velalliselta. Maksusuunnitelmasta aiheutuvat kustannukset merkitsevät kuitenkin velalliselle pienempää haittaa kuin maksujen laiminlyönnin jatkaminen tai oikeudelliseen perintään siirtyminen. (Willman 1999, 79–80.)

4.2 Kuluttajasaatavien perintä

Kuluttajasaatavalla tarkoitetaan perintälaisissa sellaista elinkeinoharjoittajan saatavaa, joka perustuu kulutushyödykkeen luovuttamiseen tai luoton myöntämiseen kuluttajalle. Tällaisia kuluttajasaatavia ovat esimerkiksi osamaksukauppa- ja pankkilainat, luottokorttivelat, vakuutusmaksut, puhelinmaksut ja lehden tilausmaksut. Kuluttajasaatavien perintään liittyvät erityissäännökset koskevat nimenomaisesti vain ammattimaisesti perintää harjoittavia. Ammattimaisena perintätoimintaa pidetään silloin, kun perintä ei ole luonteeltaan satunnaista ja toimintaan liittyy tarkoitus hankkia taloudellista hyötyä. (Lindström 2011, 219-220.)

Kirjeperintä on kautta aikojen ollut velkojan ja perintätoimistojen eniten käyttämä perinnän muoto. Perintälain 5§:ssä säädetään kirjallisesta vaatimuksesta, joka ammattimaisesti perintätoimintaa harjoittavan velkojan on lähetettävä velalliselle. (Lindström 2011, 52.)

”5§

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle kirjallinen maksuvaatimus, jossa on mainittava ainakin;

- 1) velkojan nimi ja osoite;
- 2) saatavan peruste;
- 3) eriteltynä saatavan pääoma, korko, viivästyskorko ja perintäkulut;
- 4) vaadittu kokonaissumma;
- 5) kenelle, miten ja milloin saatava on maksettava;
- 6) velallisen mahdollisuus esittää huomautuksia saatavan määrästä ja perusteesta sekä missä ajassa huomautukset on esitettävä; jos perittävänä on saatava, joka voidaan periä ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava velalliselle sellaisen saatavan perinnässä käytettävissä olevat oikeuskeinot sekä mahdollisuus hakea maksulykkäystä; ja
- 7) kenelle huomautukset on esitettävä; jos perittävänä on julkisyhteisön saatava, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös sen julkisyhteisön perintää hoitavan yksikön tai henkilön yhteystiedot, jolle velallinen voi tehdä saatavaa ja perintää koskevat huomautuksensa.

Jos maksuvaatimuksessa ei ole mainittu korkojen laskentaperustetta, velalliselle on ilmoitettava, että hänellä on oikeus pyynnöstä saada selvitys korkojen määräytymisestä.” (Laki saatavien perinnästä 1999.)

Kirjeperintä on velkojalle yksinkertaisin ja taloudellisin tapa ottaa kontaktia velalliseen. Asianmukaisesti laaditusta kirjeestä velallinen saa tarvitsemansa informaation siitä kenelle, milloin ja mihin mennessä saatava tulee suorittaa. Lisäksi kirjeessä selvitetään

velalliselle maksulaiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuvat haitalliset seuraamukset. Perintää suorittava velkoja lähettää yleensä velalliselle yhdestä kolmeen (1-3) kirjettä ennen jatkotoimenpiteitä. (Pönkä ym. 2005, 89.)

Perintälaissa tai hyvää perintätapaa koskevissa ohjeissa ei kuitenkaan ole määräystä siitä, että velkojan olisi lähetettävä velalliselle perintäkirje ennen saatavan siirtoa perintään tai ennen haastehakemuksen jättämistä alioikeuteen (Lindström 2011, 52). Ammattimaisesti perintää harjoittavan on kuitenkin lähetettävä tai annettava kuluttajavelalliselle vähintään yksi maksuvaatimus ennen oikeudelliseen perintään siirtymistä. Lisäksi velkojan on odotettava maksuvaatimuksessa ilmoitettu maksu- ja huomautusaika ennen haastehakemuksen jättämistä oikeuteen. (Lindström 2011, 220.)

4.3 Yrityasperintä

Kuten kuluttajaperinnässä, myös yrityasperinnässä on käytettävä hyvän perintätavan mukaisia menettelyjä, joissa velallista painostetaan saatavan suorittamiseen käyttämällä hyväksi asian julkistamista. Velallisen lähettäessä velallisyriykselle julkisuusuhkaisen maksukehotuksen, eli tratan, syntyy velallisyhtiön luottotietoihin niin sanottu viivemerkintä mikäli perintätoimiston ja luottotietoyhtiön välillä on näin sovittu. Vaikka tällainen maksuviivemerkintä ei ole rinnastettavissa maksuhäiriöön, velallisyhtiön luottotietoja seuraavat yhteistyökumppanit havaitsevat merkinnän olemassaolon. Maksuviivemerkintää pidetään reskontratietona, eli merkintä kuvaa yrityksen tapaa hoitaa maksuveloitteensa sovittujen maksuaikojen puitteissa. (Willman 1999, 52.)

4.3.1 Tratta

Tratta on oikeudellisesti velkojan velalliseen kohdistama yksipuolinen maksuvaatimus. Tratan perintäteho perustuu maksamatta jääneen ja mahdollisesti protestoidun tratan aiheuttamaan julkisen maksuhäiriön uhkaan. Yksityisoikeudellisten maksuvaatimusten kierrättämistä viranomaisilla ilman, että menettelyllä on lakiin perustuvia vaikutuksia, ei voida pitää järkevänä viranomaistoimintana. Tästä johtuen trattojen viranomaisprotestoinnista luovuttiin kieltämällä se perintälaissa. Tratan käyttö kuluttajasaatavissa kiellettiin myös perintälaissa. Tämä kiello on aiemmin ollut voimassa kuluttajasuojalain yhteydessä. (Lindström 2011, 240-241.)

Viranomaisprotestoinnin vaihtoehtona on jo vuodesta 1995 ollut yksityinen protestointi, jossa tratan maksamisen laiminlyönti todetaan luottorekisterin pitäjän toimenpiteillä (Lindström 2011, 241). Yksityisoikeudellinen tratta on julkisuusuhkainen maksukehotus, jossa yritysvelalliselta vaaditaan suoritusta velkojan saatavaan viivästyskorkoineen ja perintäkuluineen määräajassa. Yksityisoikeudellisen tratan velalliselle lähettävät usein perintätoimistot sekä suuret yritykset, jotka omaavat laajan yritysasiakaskunnan ja hoitavat perintänsä itse. Tratalla voidaan saada velallisen hidas maksukäyttäytyminen nopeasti yleiseen tietoisuuteen. Tästä johtuen velallinen, joka aikoo jatkaa liiketoimintaansa, pyrkii loppuun saakka välttämään julkista maksuhäiriötä ja suorittaa tratalla perittävän saatavan kokonaisuudessaan. (Lindström 2011, 253-254.)

Perintätoimeksiannon yhteydessä velkoja sopii perintäyhtiön kanssa siitä, tullaanko maksamatta jäänyt tratta protestoimaan vai käytetäänkö tätä vain uhkauksena ilman tarkoitusta protestoida sitä. Perintäyhtiö toimittaa velalliselle tratan, jossa ilmoitetaan, että tratta tullaan protestoimaan maksun puuttuessa luottotietoyhtiössä (Suomen Asiakastieto). Samalla velkojan tulee toimittaa luottotietoyhtiölle tiedot niistä velallisista, joille tratta on lähetetty. Tratan lähetysoilmoituksessa tulee olla velallisen nimi, Y-tunnus, saatavan suuruus ja alkuperäinen eräpäivä. Tratan asettajana ja protestoijana on perintäyhtiö. Luottotietoyhtiölle toimitettu tratan lähetysoilmoitus on edellytys sille, että tratta voidaan mahdollisesti myöhemmin protestoida. Tällä tavalla luottotietoyhtiö pyrkii varmistamaan sen, että protestoitavaksi toimitettavat tratat on todella lähetetty velalliselle. (Lindström 2011, 254.)

4.3.2 Tratan protestointi

Mikäli velallinen ei riitautu velkojan saatavaa asiallisilla perusteilla tai suorita saatavaa, voidaan velkojan lähettämä tratta protestoida Suomen Asiakastieto Oy:ssä. Tämä tarkoittaa sitä, että protestoitaessa yritykselle syntyy maksuhäiriömerkintä, joka saattaa merkittävästikin vaikuttaa velallisyrittäjän luotonsaannin mahdollisuuksiin. Tratan protestointi voidaan myös julkaista lehdessä, kuten esimerkiksi Luottolistassa, Kauppalehdessä tai Taloussanomissa. Tällöin yrityksen saama maksuhäiriömerkintä saa huomattavaa julkisuutta. Tämän menettelyn tavoitteena on painostaa velallinen suorittamaan saatava ennen sen julkistamista. (Willman 1999, 52.) Protestointi ei kuitenkaan anna velalle ulosottoperustetta. Velkojan on jatkettava

maksulainlyönnistä aiheutunutta tratan perintää esimerkiksi haastemenettelyllä. (Lindström 2011, 241.)

Protestointia varten perintäyhtiön tulee toimittaa luottotietoyhtiölle tiedot niistä velallisista, jotka eivät ole trattaa suorittaneet. Samalla luottotietoyhtiölle toimitetaan tieto siitä, protestoidaanko tratta hiljaisesti vai julkisesti. Mikäli protestointi tapahtuu hiljaisesti, merkitään protesti ainoastaan luottotietoyhtiön luottotietokantaan. Julkisesti protestoitaessa protesti voidaan julkaista myös esimerkiksi Kauppalehdessä. Tratan protestointi tulee tehdä 31 päivän kuluessa lähetysilmoituksesta. Protestoinnin yhteydessä luottotietoyhtiön tulee lähettää velalliselle ilmoitus protestoinnista, toisin sanoen protestointi-ilmoituksen. Tässä ilmoituksessa todetaan, että tratta on protestoitu ja että velallisella on vielä viimeinen mahdollisuus välttää julkinen protestointi maksamalla saatava. Jos velallinen osoittaa seitsemän (7) päivän kuluessa protestointi-ilmoituksesta maksaneensa tratan pois korkoineen ja kuluineen, protestoidaan se hiljaisena. Tratan aiheuttama protestointi ei ole myöskään velkojalle positiivinen asia sillä protestoinnilla kutsutaan velallisen muutkin velkojat perintätoimiin. Tässäkin asiassa on syytä muistaa, että tratankin tarkoituksena on periä saatava eikä tehdä velallisyriksen maksuvaikeuksista julkisia. (Lindström 2011, 254-255.)

Tratta on mahdollista jättää kokonaan protestoimatta. Näin on viisasta toimia erityisesti siinä tapauksessa, kun velkojalla on vielä muitakin erääntymättömiä saatavia velalliselta. Mikäli velallinen riitauttaa tratalla perittävän saatavan oikeudellisin perustein, ei trattaa voida tällöin protestoida. Tämänlaisissa tilanteissa perintää tulee jatkaa laajalla haasteella. On hyvä huomioida, että pelkkä saatavan kiistäminen ei keskeytä tratta-prosessia, vaan väitteen tulee olla perusteltu ja mielellään kirjallinen. Jos perinnän kohteena oleva saatava on joltain osin epäselvä tai riitainen, ei tratta ole oikea perintäväline sillä riitaisen saatavan protestointi voi aiheuttaa velkojalle ja perintäyhtiölle vahingonkorvausvelvollisuuden. (Lindström 2011, 255.)

4.4 Perinnästä aiheutuvat kulut

Perintäkulut ovat korvausta siitä vahingosta, joka velkojalle aiheutuu sen vuoksi, että saatavaa on jouduttu perimään. Perintälaissa pääperiaatteena on se, että velallisen tulee maksaa velkojalle perinnästä aiheutuneet kohtuulliset kulut. Näin on riippumatta siitä periikö saatavaa velkoja itse vai tämän asiamies. Perintäkulujen kohtuullisuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä,

perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa sekä muut seikat. Perinnässä on myös otettava huomioon, että velallinen ei vapaudu toimeksisaajan kulujen korvaamisesta mikäli hän suorittaa saatavan suoraan velkojalle (toimeksiantajalle). (Lindström 2011, 225-226.)

Velkojalla on oikeus veloittaa perintäkuluja jokaiselta perintäkerralta erikseen. Perintälain 10c§:n mukaan saman kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina seuraavat määrät:

- enintään 190 euroa, jos saatavan pääoma on 250 euroa tai vähemmän
- enintään 220 euroa, jos saatavan pääoma on yli 250 euroa
- enintään 59 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen (Laki saatavien perinnästä 1999.)

Velallisen kokonaiskuluvastuu muodostuu toimeksiantajan ja toimeksisaajan suorittamien saman saatavan maksuhuomautusten, maksuvaatimusten, maksusuunnitelmien ja muiden hyvän perintätavan mukaisten perintäkulujen yhteismäärästä. (Lindström 2011, 230.) Yrityisperinnässä ei ole kulutaulukoita kuten kuluttajaperinnässä. Yrityisperinnässä perintäkulujen edellytetään olevan kohtuullisia suhteessa saatavan suuruuteen, suoritettuun työmäärään, tehtävän tarkoituksen mukaiseen suoritustapaan sekä muihin seikkoihin. (Lindström 2011, 236-237.)

Jos kuluttajasaatavan velallinen pitää perintäkuluja kohtuuttomana, hän voi saattaa asian kuluttajariitalautakuntaan käsiteltäväksi. Kuluttajariitalautakunnan päätökset määrittelevät tapauskohtaisesti kohtuullisten perintäkulujen suuruuden. Kuluttajariitalautakunta käsittelee vain kuluttajasaatavien perintään liittyviä riitaisuuksia. Osapuoli, joka ei tyydy kuluttajariitalautakunnan antamaan ratkaisuun, voi jatkaa asian käsittelyä vielä yleisessä tuomioistuimessa. (Lindström 2011, 235.)

Velallisella ei ole velvollisuutta maksaa kuluja, jos velkoja ei ole toiminut hyvän perintätavan mukaisesti tai mikäli perimistoimiston lähettämä kuluttajasaatavan maksuvaade on olennaisesti puutteellinen. Hyvän perintätavan vastainen toiminta on lainvastaista. Tämän vuoksi velallisen ei tarvitse maksaa lainvastaisesta toiminnasta aiheutuneita kuluja. On otettava huomioon, että velallinen ei kuitenkaan välty perintäkulujen maksamiselta, jos velkojan tai toimeksisaajan toiminnan moitittavuutta tai maksuvaatimuksen puutteellisuutta voidaan pitää vähäisenä. Esimerkiksi häiritsevänä ajankohtana tapahtuvaa puhelinperintää voidaan pitää vähäisenä hyvän

perintätavan loukkauksena, kunhan se ei ole toistuvaa. Kirjeperinnässä perintätoimet tehdään 1-2 päivää ennen perintäkirjeen lähettämistä. Tästä johtuen pääsääntönä voidaan pitää, että mikäli kuluttaja on maksanut laskun vähintään neljä päivää ennen perintäkirjeen päiväystä, hänen ei tarvitse suorittaa perintäkuluja. (Lindström 2011, 236.)

5 Maksuvelvollisuuden laiminlyönti

5.1 Oikeudellinen perintä

Oikeudellisen perinnän ensisijainen tavoite on, että velallinen suorittaa velan tai sopii maksusuunnitelman velkojan kanssa. Oikeudellinen perintä käynnistetään vasta siinä vaiheessa, kun vapaaehtoisen perinnän kaikki keinot on käytetty. Oikeudellista perintää ei ole syytä käynnistää hätäillen, vaan huolellisen harkinnan jälkeen. Velkojan on syytä tutkia velallisen aiempaa maksukäyttäytymistä, josta voi saada tietoja velallisen osalta tuloksellisesta perintätavasta. Velallisen maksukäyttäytymisestä saa tietoja luottoyhtiöiden luottorekisteristä. Velkojan on mahdollista saada varma tieto velallisen velkaantumistilanteesta vain velallisen asioita hoitavalta ulosottomieheltä. (Lindström 2011, 264-266.)

Oikeudellisen perinnän toissijaisena tavoitteena voidaan pitää täytäntöönpanoperusteen, eli oikeuden päätöksen, hankkimista. Täytäntöönpanoperustetta käyttämällä velkojan on mahdollista turvautua ulosottomiesten apuun saatavan ulosmittaamiseksi velallisen omaisuudesta. Oikeudellisessa perinnässä on vaikea onnistua, mikäli velallisella on ennestään vakavia maksuhäiriöitä. Ulosmittausvarattomuus on yksityishenkilöiden ja liikkeenharjoittajien vakava maksuhäiriö. Varojen puutteeseen rauennut konkurssi on yrityksen maksuhäiriönä yhtä vakava kuin yksityishenkilön ulosmittausvarattomuus. Tämä tarkoittaa, että konkurssiin haetulla yrityksellä ei ole ollut varallisuutta edes konkurssikustannusten kattamiseen. Tällaisen yrityksen saatavia ei kannata edes periä. Vakava maksuhäiriö kertoo velkojalle, ettei oikeudellisessa perinnässä tulla onnistumaan lähiaikoina. (Lindström 2011, 264-266.)

Velkoja voi suorittaa oikeudellisen perinnän itse tai valtuuttamansa asiamiehen kautta. Velkojan on hyvä käyttää sellaista asiamiestä, joka on erikoistunut perintäasioiden

hoitamiseen. Perintälain mukaan velkojan tulee ammattimaisessa kuluttajaperinnässä lähettää velalliselle kirjallinen maksuvaatimus ennen oikeudellisen perinnän käynnistämistä. Velkojalla on kuitenkin oikeus käynnistää oikeudellinen perintä poikkeuksellisesti myös ilman velkomuskirjeen lähettämistä, mikäli velkojaa uhkaa edunmenetyks. Perintälaisissa edunmenetyksenä voidaan pitää esimerkiksi saatavan erityisvanhentumisajan välitöntä katkaisutarvetta. (Lindström 2011, 266-268.)

Oikeudellista perintää käynnistettäessä tulee arvioida perinnän kustannuksia suhteessa saatavan suuruuteen. Jos oikeudellisen perinnän kustannukset uhkaavat nousta haettavan saatavan pääoman suuruisiksi, ei oikeudelliseen perintään kannata ryhtyä. Ennen oikeudellisen perinnän aloittamista on varmistuttava saatavan oikeellisuudesta sekä siitä, että velallisella on varoja suorittaa velka joko oikeudellisen perinnän kuluessa tai ulosotossa. Velallinen vastaa pääsääntöisesti oikeudellisen perinnän kustannuksista, jos perinnälle on pätevä peruste eikä velallinen ole maksukyvytön. Mikäli velallinen osoittautuu perinnän jälkeen varattomaksi, jäävät perintäkulut velkojan maksettavaksi. Velkojan on hyvä ottaa huomioon, että oikeudellisen perinnän kuluihin liittyvä riski on aina viime kädessä velkojalla. (Lindström 2011, 267.)

5.2 Ulosotto

Ulosottolaitos on valtion viranomainen, joka huolehtii maksamatta olevien velkojen ja muiden laiminlyötyjen velvoitteiden pakkotäytäntöönpanosta (Koulu & Lindfors 2010, 159-160). Jotta yksityisoikeudellisiin saataviin voidaan saada pakkotäytäntöönpano (ulosotto) aikaiseksi, edellytetään, että tuomioistuin tai muu lainkäyttöelin on vahvistanut velallisen maksuvelvollisuuden. (Koulu & Lindfors 2010, 167). Ulosottoasia tulee vireille, kun velkoja tai muu hakija (esim. vuokralaisen hädän täytäntöönpanoa hakeva vuokranantaja) on toimittanut ulosottohakemuksensa ulosottoviranomaiselle. Hakemus tulee tehdä joko kirjallisesti tai sähköisesti ja se tulee toimittaa pääsääntöisesti velallisen tai muun suoritukseen velvoitetun (eli vastaajan) asuin- tai kotipaikan ulosottomiehelle. (Koulu & Lindfors 2010, 170.)

Ulosotto voidaan toimittaa velkojan valinnan mukaan joko täysimittaisena tai suppeana ulosottona. Ero näiden välillä on, että suppea ulosotto voi kohdistua vain sellaiseen velallisen omaisuuteen, jota ei tarvitse muuttaa rahaksi (esim. palkkatulo). (Koulu & Lindfors 2010, 171.) Suppean ulosoton kautta tehtävä palkan ulosmittaus toimitetaan

antamalla velallisen työnantajalle (tai muun etuuden maksajalle) määräys (tunnetaan nimellä maksukielto), jossa velallisen työnantaja veloitetaan pidättämään velallisen palkasta tietty summa ja tilittämään se ulosottoon. Määräajoin maksettavan palkan ulosmittauksessa tulee velalliselle jättää aina niin sanottu suojaosuus. Suojaosuutta laskettaessa otetaan huomioon velallisen perheeseen kuuluvien, velallisen elatusvarassa olevien henkilöiden lukumäärä. Koska ulosmittauksesta aiheutuu velalliselle väkisinkin taloudellisia ahdinkoja, velallisella on oikeus ja mahdollisuus saada vapaakuukausia, jos palkan ulosmittaus on kestänyt yhtäjaksoisesti vuoden. Ulosottomiehen on mahdollista myöntää velalliselle enintään kolme vapaakuukautta vuodessa. (Koulu & Lindfors 2010, 180-181.)

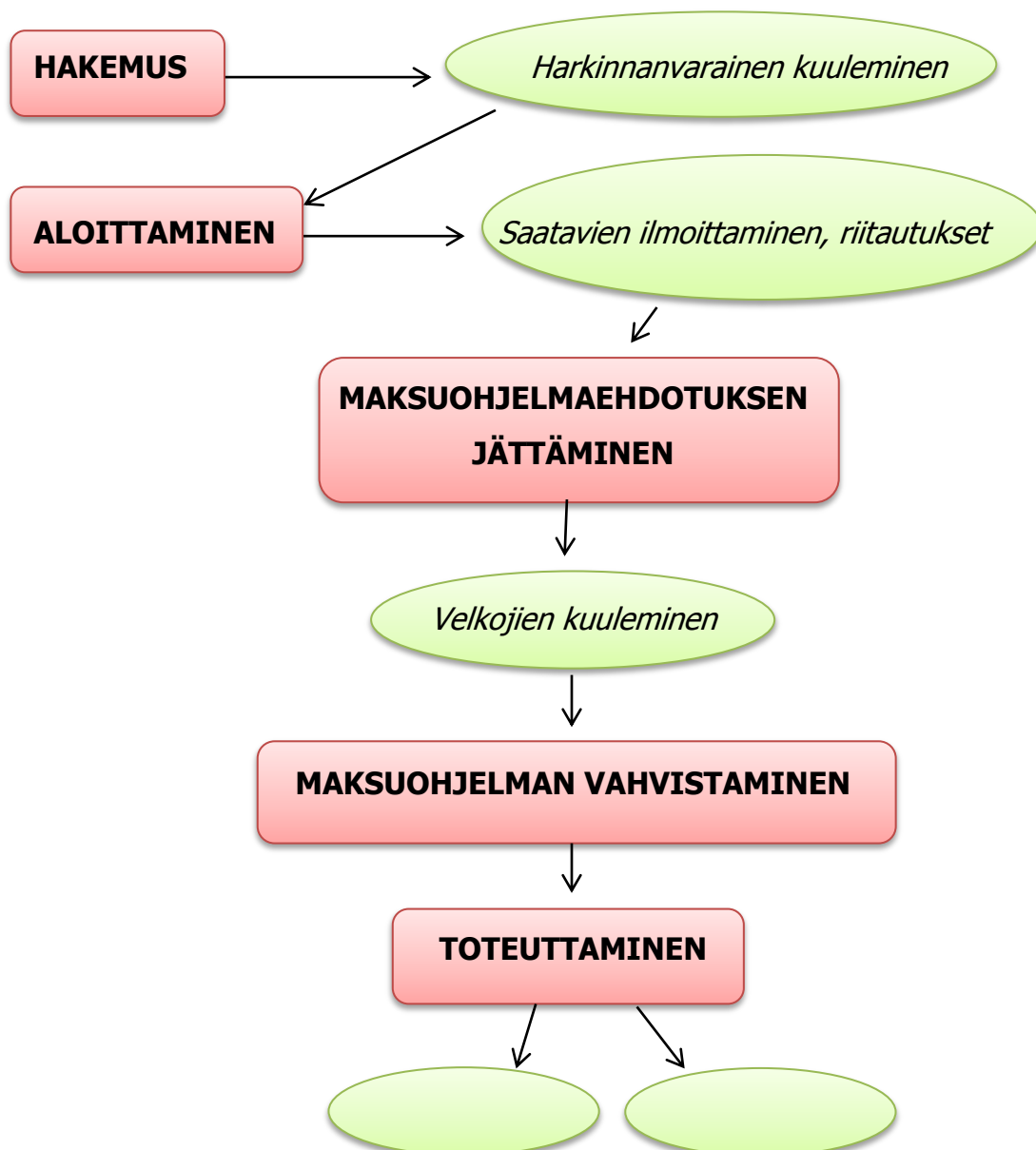
5.3 Velkajärjestely

Velkajärjestelyn tavoitteena on saattaa velallisen taloudellinen asema takaisin kuntoon. Perusperiaate on, että velallisen tulee käyttää koko maksukykynsä velkojensa maksuun (Uitto 2009, 171). Velkajärjestelyssä velallinen suorittaa maksukykynsä mukaan tietyinä määräaikana maksuohjelmassa määrätyt suoritukset velkojille. Kun maksuohjelma päättyy, saa velallinen loput velat anteeksi. (Uitto 2009, 155.) Mikäli velallisen tulot ovat pienemmät kuin menot, ei velallinen pysty suorittamaan velkojaan ollenkaan. Näissä tapauksissa velalliselle vahvistetaan niin sanottu nollaohjelma, joka merkitsee sitä, että velallisen ei tarvitse maksaa velkajärjestelyssä velkojille mitään. Velallisen maksuvelvollisuus vahvistetaan aina maksuohjelmassa maksuvaralaskelman mukaisesti. Vaikka velallisen maksuvara paranisi maksuohjelman aikana, ei alkuperäistä maksuohjelmaa muuteta. On kuitenkin huomioitava, että maksukyvyyn parantuessa velallisen tulee tilittää osa parantuneesta maksukyvyvyydestään velkojille Velkajärjestelylain 35a§:n mukaisesti. (Uitto 2009, 170-171.)

Velkajärjestelyssä voidaan erottaa kaksi eri ryhmää, kriisivelalliset ja köyhyysvelalliset. Kriisivelalliset ovat joutuneet velkaongelmiin äkillisten taloudellisten muutosten seurauksena. Köyhyysvelallisille on luonteenomaista, että heidän taloudenpitonsa on ollut jo pidemmän aikaa niukkaa. Syynä tähän yleensä ovat vähäiset ja epäsäännölliset tulot. (Koulu & Lindfors 2010, 140.) Velkajärjestelyn aloittamiselle löytyy kuitenkin esteitä. Velkajärjestelyä ei myönnetä, mikäli velallinen on velkaantunut ilmeisen kevytmielisesti. Kevytmielisyydellä tarkoitetaan sitä, että velallisen on velkaa ottaessa täytynyt ymmärtää kyvyttömyytensä suorittaa velkoja takaisin (esim. luottokorttilaskut). Velkajärjestelyä ei myöskään aloiteta, mikäli velallinen on velkaantunut harkitusti

velkajärjestelyä varten. Mikäli velalliselle on aikaisemmin myönnetty velkajärjestely, on tämä este uudelle menettelylle. Lainsäätäjä on katsonut, että velalliselle voidaan myöntää velkajärjestely vain kerran. Velkajärjestely estyy myös silloin, mikäli on syytä olettaa, että velallinen ei tulisi noudattamaan maksuohjelmaa. (Koulu & Lindfors 2010, 144-145.)

Maksuohjelman normaalikesto on lain mukaan kolme vuotta. Mikäli velallisella on nollaohjelma, on maksuohjelman kesto viisi vuotta. Velalliselle tehtävät maksuohjelmat laaditaan aina velkajärjestelyn peruseriaatteen mukaan, eli velallisen tulee käyttää velkojen maksamiseen kaikki ne tulot, jotka ylittävät hänen välttämättömät elinkustannuksensa. Velkajärjestelyyn otetaan mukaan vain ne velat, jotka ovat syntyneet ennen velkajärjestelyn aloittamista. (Koulu & Lindfors 2010, 147-149.)

Kuvio 1. Velkajärjestelyn kulku. (Koulu & Lindfors 2010, 141.)

6 Maksuviivästysdirektiivin muutos

6.1 Hallituksen esitys

”Hallitus on tehnyt eduskunnalle esityksen laiksi kaupallisten sopimusten maksuehdoista, laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi.” (Hallituksen esitys 2012) Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista. Laki sisältäisi direktiiviä vastaavat säännökset muun muassa maksuajan enimmäiskestosta sekä tietynlaisen viivästyskoron ja perintäkulujen maksuvelvollisuutta rajoittavien sopimusehtojen tehottomuudesta. (Hallituksen esitys 2012.)

Direktiivin johdosta ehdotetaan tämän lisäksi, että saatavien perinnästä annettuun lakiin lisätään säännös velkojan oikeudesta saada 40 euron suuruinen vakiokorvaus perintäkuluista, jos elinkeinoharjoittaja tai hankintayksikkö viivästyy tavara- tai palveluhankintaan perustuvan maksun suorittamisessa elinkeinoharjoittajalle. Korkolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tämänlaisen maksun viivästyessä viivästyskoron määrä tulee olemaan kahdeksan prosenttiyksikköä nykyisen seitsemän prosentin sijaan. (Hallituksen esitys 2012.)

Saatavien perinnästä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös muita kuin direktiiviin pohjautuvia muutoksia. Ehdotetuilla muutoksilla täsmennetään hyvän perintätavan sisältöä ja pyritään tehostamaan sen noudattamista. Perintälaisissa säädettyjä perintäkulujen enimmäismäärää kuluttajasaatavissa koskevissa veloissa muutettaisiin. Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi uusi säännös velallisen oikeudesta pyytää perintälain mukaisen perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen

perintään. Näiden ehdotusten lisäksi lakiin ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan kuluttajasaatavan perinnässä kertyneet varat tulisi kohdentaa ensisijaisesti perittävälle saatavalle (pääomaan) ja vasta sen jälkeen perintäkuluille. (Hallituksen esitys 2012.)

6.2 Direktiivin tavoite ja soveltamisala yritysten välisessä kaupassa

Direktiivin tavoitteena on maksuviivästysten torjuminen yritysten välisessä kaupallisessa toiminnassa. Maksuviivästyksellä tarkoitetaan maksua, jota ei suoriteta ajallaan, eli sopimukseen tai lakiin perustuvan maksuajan kuluessa. Myöhässä maksetulle suoritukselle on sovittu viivästyskorko, joka tarkoittaa lakisääteistä viivästyskorkoa tai yritysten välillä sovittua korkoa. (Hallituksen esitys 2012.)

Lakisääteinen viivästyskorko tarkoittaa yksinkertaista viivästyskorkoa, jonka määrä vastaa viitekorkoa korotettuna vähintään kahdeksalla prosenttiyksiköllä. Tämä viitekoron määrä poikkeaa Suomen nykyisestä lainsäädännöstä, sillä korkolaissa (4§, 1 momentti) lakisääteinen viivästyskorko on viitekorko korotettuna seitsemällä prosenttiyksiköllä. Direktiivillä voidaan varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja näin edistää yritysten kilpailukykyä. (Hallituksen esitys 2012.)

6.3 Perintälakiin ehdotetut muutokset

Perintälaissa säädetään erääntyneen saatavan perinnästä sekä perintään liittyvän velkasuhteen osapuolten (velkoja-velallinen) asemaan vaikuttavista muista sekoista. Perintälaki on tullut voimaan 1.9.1999 ja sitä on laajasti uudistettu 1.5.2005 voimaan tulleella lailla. Uudistuksen myötä lakiin lisättiin muun muassa aikaisempaa yksityiskohtaisemmat säännökset velallisen kuluvastuusta kuluttajasaatavan perinnässä. (Hallituksen esitys 2012.)

Hallituksen esityksen tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön maksuviivästysdirektiivi. Tämän lisäksi tavoitteena on uudistaa perintälakia niin, että lain säännökset varmistavat vielä nykyistä tehokkaammin hyvän perintätavan noudattamisen sekä estää kohtuuttoman suurten perintäkulujen perimisen velalliselta. Perintälakiin on ehdotettu otettavaksi uusi säännös perintäkuluista maksettavasta vakiokorvauksesta yrityssaatavien perinnässä. Jos yritysvelallisen direktiivissä tarkoitettu maksu viivästyy siten, että velkojalle on syntynyt oikeus viivästyskorkoon, on

velkojalla jatkossa oikeus vaatia velalliselta 40 euron vakiokorvaus perintäkuluista. Jos velkojalla on oikeus vakiokorvaukseen, hänellä on myös oikeus saada korvausta todellisista perintäkuluistaan vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän. (Hallituksen esitys 2012.)

6.3.1 Hyvän perintätavan säännösten uudistaminen

Perintälain 4§:ssä määritellään hyvän perintätavan säännökset. Pykälän toinen momentti sisältää kolmikohtaisen luettelon perinnässä kielletyistä menettelytavoista. Pykälän mukaan perinnässä ei saa antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista, aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja tai tarpeetonta haittaa eikä vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan perintään liittyviin maksujärjestelyihin on suhtauduttava vastuullisesti. Vastaavanlainen, mutta suppeampi säännös sisältyy jo nykyisin kuluttajasuojalakiin. (Hallituksen esitys 2012.)

Perintälain 4§:n toisen momentin ensimmäisessä kohdassa kielletään väärin ja harhaanjohtavien tietojen antaminen maksun laiminlyönnin seuraamuksista. Väärin ja harhaanjohtavien tietojen antamista perinnässä on pidettävä hyvän perintätavan vastaisena ja sen tulee olla kiellettyä, oli kyse maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että perinnässä ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista. (Hallituksen esitys 2012.)

6.3.2 Riitautettu saatava

Perintälaissa (4§:ssä) ei ole nimenomaisesti kielletty riitautetun saatavan perintää. Pykälän perusteluissa on kuitenkin todettu, että perintää ei tule jatkaa mikäli velallinen on esittänyt todennäköisiä syitä saatavan aiheettomuudelle. Käytännössä on esiintynyt paljon epäselvyyttä siitä, milloin saatava on sillä tavoin riitautettu, ettei velallisen vapaaehtoiseen suoritukseen tähtääviä perintätoimia tulisi jatkaa, vaan asia olisi siirrettävä tuomioistuimen ratkaistavaksi. (Hallituksen esitys 2012.)

Tästä johtuen perintälakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa kielletään jatkamasta perintää velallisen kiistäessä maksuvelvollisuutensa. Tämä tuottaisi ongelmia, mikäli asia tulisi aina saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi silloinkin, kun velallinen vastustaa perintää kykenemättä kuitenkaan esittämään minkäänlaisia perusteita hänelle syntyneen velan aiheettomuudelle. Tuomioistuinkäsittelystä aiheutuvat kustannukset huomioon ottaen tällainen menettely olisi myös velallisen omien etujen vastaista. Siksi pykälään ehdotetaan, että perintää saisi kiistämisestä huolimatta jatkaa, jos velallinen ei esitä kiistämiselle perustetta tai velallinen vetoaa sellaiseen perusteeseen, jolla ei selvästi ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen. (Hallituksen esitys 2012.)

6.3.3 Velallisen oikeus perinnän keskeytykseen

Velallisella ei nykyisin ole käytössä tehokasta keinoa, jolla velallinen saisi katkaistua häneen kohdistettua perintää, vaikka olisi ilmeistä, että perintä on tarpeetonta ja tuloksetonta ja perinnällä vain lisätään aiheettomasti velallisen maksettavaksi tulevia perintäkuluja. Oikeudellisesta perinnästäkin velalliselle aiheutuu kuluja. Kulujen kokonaismäärä jäisi kuitenkin aiempaa pienemmäksi, mikäli velallinen voisi omilla toimenpiteillään rajoittaa perintälain mukaisten perintäkulujen syntymistä tilanteessa, jossa on todennäköistä, että saatava kuitenkin lopulta päätyy oikeudelliseen perintään. Perintälakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä velallisen oikeudesta pyytää, että perintä keskeytetään ja velka siirretään oikeudelliseen perintään. Jos velallinen esittää velkojalle tällaisen pyynnön, perintälaissa tarkoitettua velallisen vapaaehtoiseen suoritukseen tähtäviä toimenpiteitä saisi jatkaa vain, mikäli siitä aiheutuvista kuluista ei vaadita korvausta velalliselta. (Hallituksen esitys 2012.)

Velallisen esitettyä keskeytyspyyntönsä velkoja voi panna vireille velkomusasian tuomioistuimessa (haastehakemus) tai hakea suoraan ulosottokelpoisen saatavan ulosottoa. Velallisen esittämä keskeytyspyyntö ei kuitenkaan merkitse sitä, että velkojalle syntyisi velvollisuus siirtää saatava oikeudelliseen perintään ja sitä kautta hakea ulosottoa. Tämän ehdotuksen tavoitteena on lisätä velallisen mahdollisuutta vaikuttaa häneen kohdistuvaan perintämenettelyyn. Tämä on velallisen kannalta tärkeää ottaen huomioon, että velallinen on viime kädessä vastuussa hänelle aiheutuvista kustannuksista perinnästä. (Hallituksen esitys 2012.)

Velkojalla säilyisi siis edelleen oikeus velkoa saatavaansa tuomioistuimessa ja periä sitä ulosotossa. Velallisen esittämä keskeytyspyyntö ei estäisi kokonaan myöskään vapaaehtoisen perinnän jatkamista, jos velkoja haluaa tehdä sitä omalla kustannuksellaan. Tämä sääntely voidaan katsoa voimassa olevaan lakiin sisältyvän kulujen aiheuttamista koskevan kiellon täsmennyksenä. Ehdotettu säännös koskisi ainoastaan kuluttajasaatavien perintää. Mikäli velallisella on useassa erässä erääntyvä saatava, voi hän tehdä keskeytyspyynnön vain, jos saatava on kokonaisuudessaan erääntynyt. Jotta velalliset olisivat tietoisia oikeudestaan saada velan perintä keskeytettyä, kuluttajasaatavaa koskevassa maksuvaatimuksessa olisi jatkossa informoitava velallista tästä oikeudesta. Velalliselle olisi ilmoitettava myös, miten keskeytystä pyydetään ja mitä keskeytyspyynnöstä oikeudellisesti seuraa. (Hallituksen esitys 2012.)

6.3.4 Kuluttajasaatavien perintäkulut

Toukokuun alussa vuonna 2005 voimaan tulleen perintälain muutoksessa on määritelty kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät. Perintälain mukaisia enimmäismääriä ei ole vuoden 2005 jälkeen muutettu. Näitä kuluja ehdotetaan nyt muutettavaksi. Tilastokeskuksen kuluttajaindeksin mukaan inflaatiokehitys on ollut vuodesta 2005 vuoteen 2012 18 prosenttia. Palvelujen tuottajaindeksin mukaan yritysten toisille yrityksille ja julkiselle sektorille tuottamien palvelujen hintakehitys on ollut vuodesta 2005 vuoden 2012 ensimmäiselle neljännekselle 19 prosenttia. (Hallituksen esitys 2012.)

Saatavien perinnän käytännöt ovat kehittyneet huomattavasti verrattuna edellisen lainmuutoksen valmistelun aikaiseen tilanteeseen. Laskutus- ja perintäprosesseja on kehitetty suurelta osin automaattisemmiksi ja kustannustehokkaammiksi. Hyvänä esimerkkinä perintäkirjeiden automaattinen tulostuminen tietojärjestelmistä. Hallituksen esityksen mukaan on oikeudenmukaista, että perintäprosessien automatisoitumisesta aiheutuvat kustannussäästöt koituisivat myös velallisen hyväksi. (Hallituksen esitys 2012.)

Kuluttajasaatavien perinnästä aiheutuvat suuret perintäkulut pahentavat velkaantumisen johtuvia ongelmia ja vaikeuttavat niiden hoitamista. Tästä syystä perintäkulujen enimmäismäärissä on jatkossa otettava nykyistä paremmin huomioon periaate, jonka mukaan perintäkulujen enimmäismäärän tulee olla kohtuullinen

suhteessa perittävän saatavan suuruuteen. Perintälain 5§:ssä tarkoitetusta maksuvaatimuksesta saa periä enintään 12 euroa, mikäli saatava on suoraan ulosottokelpoinen ja muussa tapauksessa enintään 21 tai 45 euroa. Yksityisoikeudellista saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta perittävien kulujen enimmäismäärä, 21 tai 45 euroa, riippuu saatavan pääoman suuruudesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että maksuvaatimuksesta perittävien kulujen kannalta pääomaltaan enintään 100 euron suuruiset yksityisoikeudelliset saatavat rinnastettaisiin jatkossa suoraan ulosottokelpoisiin saataviin, sillä kyse on hyvin samankaltaisista, rutiininomaisesti perittävistä saatavista. Näistä kumpaakin saatavaa koskevan maksuvaatimuksen enimmäiskuluveloitukseksi ehdotetaan 14 euroa. Pääomaltaan yli 100 euron suuruisia yksityisoikeudellista saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta saisi muutoksen jälkeen periä enintään 24 euroa ja yli 1 000 euron suuruisia saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta enintään 50 euroa. (Hallituksen esitys 2012.)

Taulukko 1. Maksuvaatimuksesta perittävät kulut. (Hallituksen esitys 2012.)

Kulut ennen muutosta	Kulut muutoksen jälkeen	Muutos %
21e , kun pääoma alle 250e	14e , kun pääoma alle 100e	-33,33
45e , kun pääoma yli 250e	24e , kun pääoma alle 1 000e	-46,67
	50e , kun pääoma yli 1 000e	138,10 / 11,11

Pyrkimyksenä ehdotetun kolmiportaisen asteikon avulla on nykyistä tehokkaammin toteuttaa jo aikaisemman lainmuutoksen perusteluista ilmenevä tavoite, että kuluttajasaatavia koskevista maksuvaatimuksista ei saisi periä suhteettoman suuria kuluja. Jos samasta saatavasta esitetään velalliselle useampi kuin yksi maksuvaatimus, myöhempien maksuvaatimusten kulut olisivat niistä aiheutuvan pienemmän työmäärän vuoksi pienemmät kuin ensimmäisellä kerralla. Tästä ehdotetaan säädettäväksi niin, että mikäli kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, saisi kuluja periä enintään puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen kuluja koskevasta enimmäismäärästä. Asiassa tulee huomioida se, että laissa säädetyt kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevia euromääriä ei ole tarkoitettu perintäkulujen vakiokorvaukseksi, ainoastaan enimmäismääriksi. Jotta saataisiin estettyä perintäkulujen kokonaismäärän epäasianmukainen kasvattaminen lukuisilla maksuvaatimuksilla, on hallitus ehdottanut lakiin otettavaksi säännös, jonka

mukaan velkojalla olisi oikeus pääsääntöisesti vaatia kuluja enintään kahdesta maksuvaatimuksesta. (Hallituksen esitys 2012.)

6.3.5 Maksuajan pidennyksestä aiheutuvat kulut

On havaittu, että kuluttajavelallisilta peritään useissa tapauksissa suhteettoman suuria kuluja maksuajan pidennyksestä. Näiden kohtuuttomien kuluveloitusten estämiseksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan velallisen pyynnöstä tehtävästä maksuajan pidennyksestä saisi periä kuluttajavelalliselta kuluina enintään viisi (5) euroa. Lisäksi ehdotetaan, että kulujen periminen maksuajan pidennyksestä olisi sallittua vain niissä tapauksissa, kun maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä. Perintälain 10 a §:n mukaan velallisen kanssa yhdessä sovitusta koko jäännössaataavan kattavasta kirjallisesta maksusuunnitelmasta saa periä enintään 30 euroa. Maksusuunnitelman laatimisesta perittäviin enimmäiskuluihin ehdotetaan muutoksia. Ehdotuksen tavoitteena on, että kuluveloitukset olisivat nykyiseen verrattuna asianmukaisemmassa suhteessa saatavan suuruuteen ja maksusuunnitelmasta aiheutuvaan työn määrään. Näihin syihin vedoten kuluveloituksen enimmäismääräksi ehdotetaan lähtökohtaisesti 20 euroa. Mikäli kyse on yli 100 euron suuruudesta yksityisoikeudellisesta saatavasta ja velallisen kanssa sovittu maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, enimmäiskulumäärä olisi jäännössaataavan suuruudesta riippuen joko 30 tai 50 euroa. Maksuerien lukumäärää huomioon ottamista kuluveloituksen enimmäismäärässä ehdotetaan, jotta osapuolia kannustetaan neuvottelemaan nykyistä pidempiä ja velallisen kannalta realistisempia maksusuunnitelmia. (Hallituksen esitys 2012.)

Taulukko 2. Maksusuunnitelman teosta veloitettavat kulut (Hallituksen esitys 2012.)

Kulut ennen muutosta	Kulut muutoksen jälkeen
20e, kun pääoma alle 150e, maksueriä 1-6 kappaletta	20e, kun pääoma yli 100e, maksueriä enemmän kuin neljä
30e, kun pääoma yli 150e, maksueriä 1-6 kappaletta	30e tai 50e, kun pääoma yli 100e, kulut määräytyvät PO:n ja maksusuunnitelman pituuden mukaan.

6.3.6 Kuluttajasaatavien kokonaiskuluvastuu

Perintälain 10 c §:n mukaan saman kuluttajasaatavan perinnästä saa velalliselta pääsääntöisesti vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 190 euroa, kun saatavan pääoma on enintään 250 euroa, ja enintään 220 euroa, kun saatavan pääoma on yli 250 euroa. Kuluttajasaatavien kokonaiskuluvastuuta ehdotetaan alennettavaksi. Enimmäiskulumäärät olisivat enintään 100 euron suuruisissa saatavissa enintään 60 euroa ja pääomaltaan enintään 1 000 euron suuruisissa saatavissa enintään 90 euroa. Tätä suuremmissa saatavissa enimmäiskulumäärä olisi enintään 160 euroa. (Hallituksen esitys 2012.)

Taulukko 3. Velallisen kokonaiskuluvastuu. (Hallituksen esitys 2012.)

Kulut ennen muutosta	Kulut muutoksen jälkeen	Muutos %
190e , kun pääoma alle 250e	60e , kun pääoma alle 100e	-68,42
220e , kun pääoma yli 250e	90e , kun pääoma alle 1 000e	-59,09
	160e , kun pääoma yli 1 000e	-15,79 / -27,27

Tämän esityksen keskeinen tavoite on estää sitä, etteivät perintäkulut muodostu kohtuuttoman suuriksi ja niistä johtuva maksuvelvollisuus pahenna velallisen maksuvaikeuksia entisestään. Ehdotetut enimmäismäärät koostuvat kahdesta maksumuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 prosentilla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon. Ehdotettu 15 prosentin korotus on tarkoitettu kattamaan kohtuulliset kustannukset mahdollisista muista tarpeellisista perintätoimenpiteistä, kuten esimerkiksi velallisen pyynnöstä tapahtuva maksuajan pidennys. Nämä ehdotetut enimmäismäärät perinnässä saataisiin poikkeustapauksissa ylittää. (Hallituksen esitys 2012.)

Suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien perinnässä noudatettavaa kokonaiskuluvastuun enimmäismäärää ehdotetaan alennettavaksi nykyisestä 59 eurosta 51 euroon. Prosentuaalinen alennus kuluissa on pyöristettynä 13,6 prosenttia. Tämä ehdotettu enimmäismäärä koostuu kahdesta maksumuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärästä. (Hallituksen esitys 2012.)

6.3.7 Suoritusten kohdentaminen saatavalle

Ulosottokaaren 6 luvun 4§:n mukaan ulosottomiehen tulee pääsääntöisesti kohdentaa kertyneet varat seuraavasti: ensin kunkin saatavan korolle, sen jälkeen pääomalle ja viimeiseksi perintäkuluille. Muun kuin ulosottoperinnän osalta laissa ei ole säädetty siitä, missä järjestyksessä velallisen tekemä suoritus olisi kohdennettava varsinaiselle saatavalle ja perintäkuluille. Käytännössä suoritukset kohdennetaan ensin kuluille ja vasta tämän jälkeen varsinaiselle saatavalle. (Hallituksen esitys 2012.)

Perintälakiin ehdotetaankin otettavaksi uusi säännös perinnästä kertyneiden varojen kohdentamisesta saatavan osille. Ehdotettu säännös vastaa ulosottokaarella jo olevaa säännöstä. Velallisen suoritukset tulisi siten ensisijaisesti kohdentaa varsinaiselle saatavalle (pääoma+ korot) ja vasta sen tultua suoritetuksi muille kuluille. Ehdotettua säännöstä sovellettaisiin vain kuluttajasaatavien perintään. Nykyisin noudatettu kohdentamisjärjestys johtaa siihen, että velallisen tekemät osasuoritukset kohdennetaan ensisijaisesti perintäkuluille, joiden määrän velkoja yksipuolisesti määrittelee. (Hallituksen esitys 2012.)

6.3.8 Perintäkulut suoraan ulosottokelpoisissa saatavissa

”Perintälain 10§:n 3 momentin mukaan suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Yleisesti säännöstä on tulkittu niin, että suoraan ulosottokelpoisia saatavia perittäessä perintätoimistolle tai muulle toimeksisaajalle syntyy oikeus vaatia omissa nimissään korvausta perintäkuluista velalliselta.” (Hallituksen esitys 2012.) Toimeksisaajalla on oikeus hakijana vaatia niitä velalliselta myös ulosottoteitse. Tämä säännös on johtanut siihen, että perintätoimisto on saattanut jatkaa perimiskulujen perimistä ulosottoteitse vielä sen jälkeen, kun varsinainen saatava on palautettu tuloksettomana perintäyrityksen jälkeen takaisin velkojalle ja sen perintätoimista on luovuttu. Tähän saakka noudatettu käytäntö on myös lisännyt velalliselle aiheutuvia kustannuksia. Erityisesti näin on käynyt tapauksissa, joissa myös alkuperäistä saatavaa peritään ulosotossa erikseen. Tällöin velallisen on tullut maksaa ulosoton taulukkomaksu kummastakin. (Hallituksen esitys 2012.)

Perintälain 10§:n 3 momentin säännös perintäkulujen suorasta ulosottokelpoisuudesta koskee nykyisin vain suoraan ulosottokelpoisia saatavia. Tästä johtuen ehdotetaan

säädettäväksi perintäkulujen suorasta ulosottokelpoisuudesta myös sellaisten suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta, jotka eivät ole kuluttajasaatavia. Suora ulosottokelpoisuus koskisi perintäkuluja kuitenkin vain siltä osin kuin kulujen määrä direktiivin soveltamisalaan kuuluvia maksuja perittäessä ei ylitä direktiivin pohjautuvien perintäkulujen vakiokorvausmäärää. Mikäli kyse on muusta kuin direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta saatavasta, esimerkiksi julkisyhteisön saatavasta, kulut olisivat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille säädettyjä enimmäismääriä. (Hallituksen esitys 2012.)

6.3.9 Tratan käyttö

Perintälain 7§:ssä on kielletty tratan käyttö kuluttajasaatavaa perittäessä. Yrityksperinnän osalta tratan käytöstä ei ole säädetty laissa. Tätä voidaan pitää epäkohtana huomioiden se, että epäasianmukaisella trattaperinnällä saatetaan aiheuttaa yritykselle suurta vahinkoa. Tämä sääntelemätön tilanne on aiheuttanut sekä velkojan että velallisen asemassa oleville yrityksille epätietoisuutta edellytyksistä tratan käyttöön liittyen. Näiden lisäksi tratan käyttö on mahdollistanut vilpillisesti toimiville tahoille vahvan keinon painostaa yritystä maksamaan perusteettomia saatavia. (Hallituksen esitys 2012.)

Perintälakiin ehdotetaan otettavaksi uudet säännökset koskien tratan käyttöä perintäkeinona. Ehdotetuilla säännöksillä selkeytetään ja parannetaan yritysvelallisten asemaa. Lakiin kirjataan ne edellytykset ja toimintatavat, joita asianmukaisessa trattaperinnässä on jo nykyisin noudatettava. (Hallituksen esitys 2012.)

7 Tutkimuksen toteutus

7.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimuksen toteutukseen valitsin itselleni kvalitatiivisen, eli laadullisen tutkimuksen. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla pyritään tarkastelemaan tutkittavaa kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Yleisesti kvalitatiivisesta tutkimuksesta voidaan

todeta, että sen pyrkimyksenä on enneminkin löytää tai tuoda esille tosiasioita, kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000, 152.)

Päädyin valitsemaan kvalitatiivisen tutkimuksen, sillä työni tavoitteena oli antaa lukijalle mahdollisimman kattavasti tietoa perintäalasta, maksuviivästysdirektiivinmuutoksesta ja sen tuomista haasteista perintäalalle. Työni käsittelee perintäprosessia alusta loppuun saakka käyden läpi niin kuluttaja- kuin yrityssaatavien perintäprosessin. Tietoa tarkastellaan siis kokonaisvaltaisesti pienempiin osiin pilkottuina. Tuloksissa esitellään muutoksen tuomat hyvät ja huonot puolet niin velkojan, kuin velallisen kannalta. Tulososiossa tuodaan myös esille erilaisia näkökulmia muutokseen liittyen, joita hallituksen esitys ei esille nosta.

7.2 Teemahaastattelut

Teemahaastattelun avulla perehdytään tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan. Teemahaastattelu-nimellä on tietty etu sillä se ei sido haastattelua tiettyyn leiriin, kvalitatiiviseen tai kvantitatiiviseen. Teemahaastattelu ei myöskään ota kantaa haastattelukertojen määrään tai siihen, kuinka syvälle aiheen käsittelyssä on menty. Nimi kuitenkin kertoo siitä mikä haastattelussa on oleellisinta. Yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee aina tiettyjen keskeisten teemojen varassa. Tämä haastattelumenetelmä vapauttaa tutkijan ja tuo vahvasti tutkittavien äänen kuuluviin. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47-48.)

Toteutin teemahaastattelun liittyen maaliskuussa 2013 voimaan astuvaan maksuviivästysdirektiivimuutokseen ja sen tuomiin muutoksiin perintälakiin. Teemahaastatteluun päädyin siitä syystä, että haastattelu kohdennetaan tiettyyn teemaan, tässä tapauksessa perintäalaa ja nimenomaisesti perintälakiin liittyviin muutoksiin. Haastattelurunko syntyi vasta teoriaosuuden kirjoituksen jälkeen. Päädyin ratkaisuun siitä syystä, että sain kiteytettyä haastatteluun mahdollisimman paljon vertailua aiemman ja tulevan prosessin välillä. Toteutin haastattelut sähköisesti lähetetyllä kyselyllä haastateltaville. Tähän päädyin, jotta haastateltavilla oli mahdollisuus kirjata ylös ja perustella omat mielipiteet omin sanoin ajan kanssa. Aineiston kävin läpi ajan kanssa. Tein kattavat muistiinpanot haastateltujen vastauksista ja tiivistin vastaukset pyrkien kuitenkin säilyttämään kaikki oleellimmat kommentit haastateltavien omina. Käytin siis joitakin suoria lainauksia. Haastatteluissa tuli esille monia sellaisia näkökulmia muutoksiin liittyen, joita itse en ollut tullut ajatelleeksi.

Haastatteluun osallistui perintäalalla työskentelevä lainopillinen neuvonantaja Elisa Selänniemi sekä asiakaspalvelun esimiestehtävissä työskentelevä Markus Pajuniemi. Haastatteluissa käytiin läpi miten tulevat muutokset perintälakiin vaikuttavat velkojien toimiin sekä velallisten maksukäyttäytymiseen, mitä mieltä asiantuntijat ovat velallisen oikeudesta pyytää velan siirtämistä oikeudelliseen perintään, mielipiteet perintäkuluihin tuleviin muutoksiin sekä maksusuunnitelman tekoon liittyviin muutoksiin, kuinka paljon ja millä tavalla lakimuutokset vaikuttavat perintäalaa ja minkä muutoksen he nostaisivat esille ”vahingoittavimpana” asiana velkojan kannalta.

8 Tulokset

8.1 Velkojien toimet ja velallisten maksukäyttäytyminen muutoksen jälkeen

Tulevaan perintälakimuutokseen viitaten Selänniemi haluaa nostaa esille velkojien toimiin liittyen sen, että velkojat joutuvat vastaisuudessa ulkoistamaan perintänsä, sillä omia velkoja ei saa enää itse periä. Velkojan ei ole myöskään kannattavaa siirtää kaikkia velkojaan perintään, sillä uusi perintälaki velvoittaa velkojan etupainotteisesti tai todistettavasti jälkikäteen maksamaan perintätoimistolle velan perimisestä ja tällä perusteella perintäkuluja saa periä velalliselta, sillä perintäkulut ovat velkojalle aiheutuneita todellisia kuluja. Tällä hetkellä monet perintäpalveluntarjoajat ovat tarjonneet maksutonta perintää velkojille, eli heille ei ole aiheutunut perinnästä mitään kuluja. (Selänniemi 2013.)

Velkojan kannalta kustannukset nousevat ja rahankierto hidastuu. Lakimuutoksen jälkeen on mahdollista, että perintätoimistot eivät enää kykene kattamaan kulujaan keräämillään perintäkululla. Tämän vuoksi perintätoimien kustannukset tulevat velkojan maksettaviksi. Lisäksi velkoja joutuu kiinnittämään enemmän huomiota ja resursseja siihen miten perintää hoidetaan kustannustehokkaasti. (Pajuniemi 2013.)

Velallisen maksukäyttäytymiseen liittyen tuleva muutos saattaa heikentää maksuhalukkuutta, sillä perintäkulut eivät enää voi nousta yhtä suuriksi, kuin ennen lakimuutosta. Toisaalta muutoksen jälkeen laki velvoittaa velan siirtämistä kahden muistutuslaskun ja kahden perintäkirjeen jälkeen oikeudelliseen perintään. Tämä aiheuttaa sen, että ne velalliset jotka eivät halua saada itselleen maksuhäiriömerkintää,

joutuvat suorittamaan velan kokonaisuudessaan viimeistään toisella perintäkirjeellä. Oikeudellisesti perinnästä aiheutuu myös lisäkustannuksia, joten velallisen, joka hoitaa asiansa hyvin, ei kannata odottaa pitkään jotta velka ei ehdi siirtyä oikeudelliseen perintään. Velallinen, jolla on luottotiedot jo menneet, eikä muutenkaan välitä asioistaan, hyötyy tästä asiasta sillä ulosmitattavaa syntyy vähemmän, koska perintäkulut pysyvät maltillisella tasolla. (Selänniemi 2013.)

Selänniemi uskoo, että yritysvelalliset pyrkivät maksamaan laskunsa entistä paremmin ajallaan, sillä muutoksen myötä tuleva 40 euron vakiokorvaus perintäkuluista voidaan ottaa heti pääoman eräännyttyä, vaikka jo seuraavana päivänä (uusi PerintäL 10e§). Toisin sanoen yrityksille tulee kalliiksi, jos maksu myöhästyy päivänkin. Tämä luultavasti pienentää yritysvelallisten määrää, poislukien ne yritykset, joilla on jo valmiiksi maksuvaikeuksia. (Selänniemi 2013.)

Pajunniemen mukaan muutos tuo sekä hyviä, että huonoja muutoksia. Hyvä puoli velallisen kannalta on, että perintäkulujen enimmäismäärät estävät tai ainakin ehkäisevät osaltaan ylivelkaantumista. Huonoja puolia velallisen kannalta on perintätoimistojen kykenemättömyys palvella velallista yksilöllisesti ja joustavasti, sekä velkojen siirtyminen pikaisesti oikeudelliseen perintään ja sen tuomat oikeudellisen perinnän ja ulosoton kustannukset. (Pajunniemi 2013.) ”On vaikeaa ennustaa, että lakimuutos vaikuttaisi myönteisesti perintälain kulmakiveen, joka on tehokas velkojen vapaaehtoinen perintä ja korkea maksumoraalin ylläpito.” (Pajunniemi 2013.)

8.2 Velallisen oikeus siirtää velka oikeudelliseen perintään

Velallisen oikeus pyytää velan siirtämistä oikeudelliseen perintään tulee muuttamaan perintäalaa suuresti. ”Velallisen kannalta tämä on hyvä asia, sillä hänen oikeutensa paranee muutoksen myötä. Tämän avulla velan aiheellisuus tulee myös testattua tuomioistuimessa eikä aiheetonta perintää näin ollen pääse syntymään. On kuitenkin hyvä huomioida, että tästä voi syntyä velalliselle maksettavaksi oikeudellisen perinnän kulut, jotka lisätään velkaan.” (Selänniemi 2013.) Tämä muutos tulee aiheuttamaan lisätyötä perintätoimistojen asiakaspalveluun, sillä ensisijassa he vastaanottavat ja käsittelevät velallisen pyynnön asian siirtämisestä oikeudelliseen perintään. Tämän jälkeen asiakaspalvelu välittää tiedon haasteosastolle tai muuhun paikkaan jossa haastehakemus laaditaan. (Selänniemi 2013.)

Mikäli perintätoimistolla ei ole olemassa valmista ohjelmaa siihen, että haastaminen toimisi automaattisesti, tulee tämä lisäämään manuaalista työtä, sillä Selänniemen mukaan voidaan olettaa, että haastettavien määrä tulee nousemaan lakimuutoksen johdosta. Lisäksi on hyvä ottaa huomioon, että haastamisesta aiheutuu kuluja, jotka ensisijaisesti velkoja/perintätoimisto maksaa. Vasta onnistuneen ulosoton jälkeen voidaan velalliselta mahdollisesti saada ulosmitattua suoritus, joka kattaa nämä haaste- ja oikeudenkäyntikulut. Tämä aiheuttaa sen, että velkojat joutuvat laittamaan pääomaa kiinni näihin kuluihin huomattavasti entistä enemmän. (Selänniemi 2013.)

”Lakimuutoksen myötä on haluttu myötävaikuttaa siihen, että ylivelkaantuneet ihmiset saavat halutessaan velkansa oikeudelliseen perintään” (Pajunniemi 2013). Tämän muutoksen myötä perintätoimistot eivät enää voi kerryttää kuluja velalle ja velallisen velan kierre katkeaa aiemmin kuin ennen. Muutos vaikuttaa perintätoimistojen kannalta siihen, että resursseja on siirrettävä yhä enemmän oikeudellisen perinnän puolelle. Tämä syö resursseja muualta ja mitä todennäköisemmin asiakaspalvelusta. On arvioitu, että haastehakemusten määrä tulee kolminkertaistumaan lakimuutoksen myötä, joten etukäteen voidaan olettaa, että perintätoimistojen, käräjäoikeuksien ja ulosottovirastojen työmäärä tulee tältä osin lisääntymään huomattavasti. (Pajuniemi 2013.)

Velan siirtyessä oikeudelliseen perintään ja sitä kautta ulosottoon on hyvä huomioida, että ulosottovirasto on se, joka perii joka tapauksessa omat kulunsa sekä velkojalta, että velalliselta. Muutos on lisäksi ongelmallinen velkojalle sillä velallisella saattaa olla jo entuudestaan velkoja ulosotossa, jotka ovat tärkeysjärjestyksessä korkeammalla. Tapauksessa, jossa velkoja joutuu suorittamaan oikeudellisen perinnän kulut, joutuu hän lisäksi maksamaan ulosottovirastoon kuluja mahdollisesti sillä uhalla, että ulosottovirasto epäonnistuu velan ulosmittauksessa. Halutessaan pitää asian vireillä ulosottovirastossa, joutuu velkoja suorittamaan ulosottovirastolle passiiviperinnästä koostuvia maksuja. (Pajunniemi 2013.)

8.3 Perintäkulujen enimmäismäärät

Maksuviivästysdirektiivimuutoksen myötä perintälain mukaisiin perintäkuluihin tulee suurin muutos. Tämä muutos on ennen kaikkea velallisen kannalta hyvä asia, sillä joissakin tapauksissa perintäkulut ovat nousseet hyvinkin kohtuuttomalle tasolle. Katsottaessa asiaa perintätoimiston näkökulmasta, on tämä huono asia, sillä ennen

lakimuutosta perintätoiminta on ollut hyvinkin kannattavaa. Perintätoimistot ovat tehneet perintätoiminnalla suurta tulosta. Selänniemi kuitenkin toteaa, että hallituksen perustelut ovat siinä mielessä osuvia, sillä perintätoiminta on nykyään hyvin automatisoitunutta eikä perinnästä aiheudu enää niin paljon työtä mitä on joskus aikoinaan aiheutunut. Vanha perintälaki jossa suuremmat perintäkulut olivat sallittuja, on luultavasti kirjoitettu silmällä pitäen sitä, että perintä aiheutti aikoinaan enemmän manuaalista työtä, kuten esimerkiksi kirjeiden postittaminen käsin. (Selänniemi 2013.)

Perintälain muutosta kuluihin perustellaan pitkälti sillä, että perintätoiminta on muuttunut suurelta osin sähköiseksi automaatioksi. Tästä johtuen vanhan lain perintäkulujen enimmäisvastuut velallisille kertyvien kulujen suhteen ei olisi enää perusteltavissa. Tämä perustelu pitää varmasti paikkansa, sillä sähköiset asiakashallintajärjestelmät ovat helpottaneet perintätoimistojen kykyä käsitellä suurempia asiakasmassoja, mutta lakimuutoksessa ei ole huomioitu kyseisten järjestelmien kustannuksia (ylläpito, kehitys, lisenssit, ym.) eikä myöskään perintätoimistojen yksilöllistä asiakaspalvelua sekä opastusta velka-asioissa. (Pajuniemi 2013.)

Lakimuutoksen astuttua voimaan perintätoimistot eivät välttämättä kykene kattamaan kulujaan enää keräämillään perintäkuluilla. Tästä johtuen perintätoimistojen kustannukset tulevat velkojan maksettaviksi. Voidaan myös olettaa, että uusien perintäkulujen enimmäismäärien on tarkoitus estää perintätoimistoja toimimasta hyvän perintätavan vastaisesti. Muutos tuo mukanaan niin hyviä, kuin huonojakin puolia, mutta suurimpana huolenaiheena Pajuniemi nostaa esille kuinka kulujen enimmäismäärät vaikuttavat vapaaehtoisen perinnän merkityksen vähenemiseen ja maksumoraalin ylläpitämiseen. (Pajuniemi 2013.)

8.4 Velallisen kanssa sovittavat maksusuunnitelmat

Maksusuunnitelmista veloitettavien kulujen määrä tulee muuttumaan kolmiportaiseksi. Veloitus on joko 20 euroa, 30 euroa tai 50 euroa saatavan pääomasta riippuen. Selänniemen mielipiteen mukaan maksusuunnitelmasta otettavien kulujen määrä tulee pysymään samana sillä normaalisti velallisen saatava on suuruudeltaan 100-1000 euroa. Tämän suuruisesta saatavasta saa uudenkin perintälain mukaan veloittaa maksusuunnitelmakulua 30 euroa. (Selänniemi 2013.)

”10 a § (18.1.2013/31) Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärät

Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätoimista vaatia seuraavat määrät:

- 1) kirjallisesta maksumuistutuksesta enintään 5 euroa;
- 2) 5 §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta enintään:
 - a) 14 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa;
 - b) 24 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1 000 euroa;
 - c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1 000 euroa;
- 3) suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevasta 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta enintään 14 euroa;
- 4) puolet 2 tai 3 kohdassa mainitusta määrästä, jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta;” (Laki saatavien perinnästä 1999.)

Pajunniemen mielipide asiasta on toinen. Hallitus on ilmaissut esityksessään, että perintätoimistojen tulisi paneutua maksusuunnitelman tekoon ja sopia yhdessä asiakkaan kanssa realistinen maksusuunnitelma ottaen huomioon asiakkaan maksuvara. Lisäksi hallituksen esityksen mukaan maksusuunnitelman saisi sopia vain kerran. Lakimuutoksen takana yhtenä pääkohtana oli nimenomaan perintäkulujen kokonaisvastuun pienentyminen sillä perusteella, että perintä on nykyään mekaanista toimintaa ja toimenpiteet automaatioita. Maksusuunnitelman osalta uusi laki edellyttää perintätoimistoilta entistä parempia neuvottelutaitoja ja yksilöllisempiä toimenpiteitä. (Pajuniemi 2013.)

”Arviona oman yhtiömme maksusuunnitelmista noin 10% ovat sellaisia, joita noudatetaan kerrasta ja velka maksetaan loppuun ensimmäisen maksusuunnitelman mukaisesti” (Pajuniemi 2013). Velallisen kannalta on ikävää, mikäli maksusuunnitelma kariutuu esimerkiksi huolimattomuuden vuoksi ja velka siirtyisi oikeudelliseen perintään. Oikeudellisesta perinnästä koituvat kustannukset olisivat kuitenkin huomattavasi suuremmat, kuin toisesta maksusuunnitelmasta veloitettavat kustannukset. (Pajuniemi 2013.)

8.5 Muutoksen tuomat vaikutukset ja haitat perintäalaa

Muutoksen myötä perintäala tulee muuttumaan voimakkaasti. Perintätoimistot joutuvat laajentamaan palveluitaan esim. laskurahoituksen suuntaan. Osa perintätoimistoista on näin jo tehnytkin. Laskurahoituksesta yritys saa hyvät katteet ja jos laskun loppumaksaja ei suorita velkaa, saa tästä uuden velallisen jota velkoa. (Selänniemi 2013.)

Perintätoimistot joutuvat panostamaan enemmän omien palveluidensa myyntiin. Tämä lisää perintätoimiston omia markkinointi- ja henkilöstökuluja mikäli myyjiä joudutaan palkkaamaan lisää. Lisäksi alalla jo toimivien toimijoiden kesken tulee lisää kilpailua asiakkaista, jolla on vaikutusta perinnästä otettaviin palvelumaksujen määrään. (Selänniemi 2013.)

Perintäalan kenttä tulee jatkossa kaventumaan ja ammattimaisten perijöiden määrä vähentymään. Lakimuutoksen myötä pyrittiin myös vaikuttamaan siihen, että hyvää perintätapaa noudatettaisiin entistä tiiviimmin. Hyvän perintätavan noudattamisen valvomisen tehostamisen sijaan lakimuutoksella vaikeutetaan pienempien toimijoiden liiketoimintaa. Resurssien siirtäminen, kohdentaminen ja tehostaminen vaatii toimenpiteitä ja varoja joita pienemmillä toimijoilla ei välttämättä ole. Isommat toimijat sen sijaan pystyvät laajentamaan toimintaansa sekä toimialaansa. (Pajuniemi 2013.)

Ne perintätoimistot, joilla on pikavippifirmoja asiakkainaan, ottavat suurimman iskun vastaan sillä pikavippien tarjoaminen on muuttumassa kannattamattomaksi. Näin ollen palvelun tarjoajat joutuvat poistumaan alalta elleivät he löydä mitään kiertotietä lainmuutokseen. Pikavippifirmat ovat olleen hyvä rahanlähde perintätoimistoille. (Selänniemi 2013.)

Jatkossa kaikkia velkoja ei enää ole kannattavaa periä. Etenkään niillä aloilla, joissa on paljon luottotappiota ja pääomat ovat pieniä (alle 50€) kuten esimerkiksi terveysravinteet. Velkojan ei ole enää kannattavaa siirtää pientä pääomaa perintään ja maksaa tästä vielä perintäkulut päälle. 50 euron pääoma on kasvanut muistutuksen (5 €) ja kahden perintäkirjeen jälkeen (14 €+7 €) 76 euroon. Kun tähän lisätään vielä haaste- ja oikeudenkäyntikulut päälle (n. 130 €), on kannattavampaa ottaa suoraan 50 euron suuruinen luottotappio, kuin kasvattaa luottotappion määrää entisestään etenkin niiden tuotteiden kohdalla, joista ei ole takeita että velallista kohtaan saadaan

ulosottokelpoinen (yksipuolinen) tuomio. Tuomioistuimessa voidaan esimerkiksi todeta, että velkasuhde ei ole olemassa sen vuoksi, että tuotteen markkinointi ei ole ollut lain mukaista tai että velallisella ei ole ollut mahdollisuutta irtisanoa tuotteen tilausta asiallisesti ja tällöin velkoja ei saa mitään, mutta hänelle on aiheutunut huomattavasti lisäkuluja. (Selänniemi 2013.)

Pajuniemen mielestä suurimmat ongelmat ovat haitat, joita lakimuutos tuo molemmille, niin velkojalle kuin velalliselle, mutta lähinnä velkojalle. Jatkossa vapaaehtoisen perinnän merkitys tulee vähenemään sillä maksukäyttäytyminen ja maksumoraali tulee muuttumaan. Perintätoimistot eivät enää kykene tarjoamaan yksilöllisiä palveluita velalliselle velka-asioissa. Myös oikeudellisen perinnän haasteet, kuten kustannukset ja rahankierron nopeus tulevat olemaan jatkossa suuria haasteita perintäalalla, (Pajuniemi 2013.)

9 Johtopäätökset

Tutkimusongelmani oli ”Miten maksuviivästysdirektiivin muutos tulee vaikuttamaan perintäalaan?”. Muutokset ovat suuret, mutta velallisen kannalta erittäin positiiviset. Velallisille annetaan enemmän oikeuksia eikä ylivelkaantumista pääse syntymään samalla tavalla kuin ennen. Velkojien kannalta muutos aiheuttaa suurta harmia sillä perintäkulojen muutos on erittäin vaikuttava ja tämä tulee näkymään yritysten liiketoiminnassa ja tuloksessa. Muutos tuo myös lisää kilpailua alalle ja valitettavaa on, että todennäköisesti pienemmät yritykset eivät tässä kilpailussa tule enää pärjäämään. Tämä aiheuttaa työpaikkojen menetyksiä ja lisää siis työttömyyttä.

Muutoksessa on mielestäni otettu velallinen ehkä liiankin hyvin huomioon. Velkojan kannalta ei ole huomioitu kuinka paljon muutos vaikuttaa heidän toimintaan ja kustannuksiin. Jokainen työntekijä tulee kuitenkin kouluttaa ja yritysten järjestelmät päivittää. Muutos on ollut pitkään tiedossa, mutta valmistautuminen siihen ei välttämättä ole alkanut ajoissa. Asiassa ei myöskään ole huomioitu sitä, kuinka vähän velallisella on muutoksen jälkeen mahdollisuuksia sopia veloistaan. Lain mukaan velalle on mahdollista sopia maksusuunnitelma vain kerran. Monille velallisille tämä koituu vielä kohtaloksi, sillä vastaan on useasti tullut kommentti ”Unohdin tämän kokonaan muiden laskujen ohella”. Tämä ei enää ole pätevä peruste maksusuunnitelman uudelleen laatimiselle, vaan asia etenee oikeudelliseen perintään.

Uuden maksusuunnitelman sijasta velalliselle siis syntyy maksuhäiriömerkintä ja oikeudellisen perinnän kulut.

Vaikka muutokset ovatkin velallisen kannalta erittäin suotuisat, uskon, että tämä tulee kuitenkin aiheuttamaan suurta harmia ihmisille, joilla maksumoraali on kohdallaan. Pienen inhimillisen virheen vuoksi nämäkin henkilöt saattavat menettää luottotietonsa mikäli velkojan kanssa sovittu maksusuunnitelma pääsee irtisanoutumaan. Vaikka aiemmin perintäkulut ovatkin olleet joissain tapauksissa melko kohtuuttomat, on asiasta kuitenkin ollut mahdollista sopia velallisen kanssa erittäin joustavat maksusuunnitelmat. Hyvän tarkoituksen sijaan uskon, että nämä muutokset tuovat enemmän harmia kuin hyötyä niin velalliselle kuin velkojallekin. Perusteena velkojan tehottomuus sopia veloista velallisen kanssa.

Tutkimukseni antaa hyvän pohjan tehdä asiasta jatkotutkimus jossa tarkasteltaisiin miten muutokset ovat vaikuttaneet velallisten määrään, maksukäyttäytymiseen sekä oikeudellisen perinnän kautta ulosottoon siirrettävien velkojen määrään. Asioita olisi mahdollista vertailla esimerkiksi etsimällä tietoa siitä kuinka paljon suomalaisilla on tänä päivänä luottohäiriömerkintöjä ja vertaamalla tilannetta 1-3 vuoden päästä. Tämän avulla voidaan tarkastella onko lakimuutos todella tuottanut tulosta velallisen kannalta vai aiheuttanut vain suurta harmia niin velalliselle kuin perintäalalla toimiville toimijoille.

Lähteet

Hallituksen esitys 57/2012, 2012. Finlex. Hallituksen esitykset. Päivitetty 7.6.2012. [Http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120057](http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120057). Luettu 1.2.2013.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino. Helsinki.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. 6. uudistettu painos. Tummavuoren kirjapaino Oy. Vantaa.

Koulu, Risto & Lindfors, Heidi 2010. Maksukyvyttömyys. Yritys velkojana ja velallisena. Edita Prima Oy. Helsinki.

Laki Saatavien perinnästä, 1999. Finlex. Päivitetty 18.1.2012. [Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990513?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20saatavien%20perinn%C3%A4st%C3%A4](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990513?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20saatavien%20perinn%C3%A4st%C3%A4). Luettu 7.3.2013.

Lindström, Jyrki 2011. Luotonvalvonta ja saatavien perintä. 3. uudistettu painos. Talentum. Helsinki.

Pajuniemi, Markus 2013. Asiakaspalvelun esimies. Helsinki. Haastattelu 5.3.2012.

Pönkä, Pasi & Willman, Petri 2005. Käytännön perintäopas. Edita Publishing Oy. Helsinki.

Selänniemi, Elisa 2013. Lainopillinen neuvonantaja. Helsinki. Haastattelu 24.2.2013.

Uitto, Tero 2009. Maksuvelvollisuuden lakkaamisesta. 1. painos. Gummerrus kirjapaino Oy. Turku.

Willman, Petri 1999. Perinnän opas. Oy Edita Ab. Helsinki.

Haastattelukysymykset

1. Miten tulevat muutokset perintälakiin mielestäsi vaikuttavat velkojen toimiin?
2. Miten tulevat muutokset mielestäsi vaikuttavat velallisen maksukäyttäytymiseen?
3. Mitä mieltä olet velallisen oikeudesta pyytää perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään? Kuinka paljon lisätyötä uskot tämän aiheuttavan perintätoimistoille?
4. Perintäkulujen enimmäismääriin tulee suuri muutos. Hallitus perustelee muutokset mm. perintäprosessien kehittymisellä. Mitä mieltä olet perintäkulujen enimmäismääriä koskevista muutoksista?
5. Velallisen kanssa sovitusta maksusuunnitelmasta saa nykyään veloittaa lain mukaan 30e. Jatkossa maksusuunnitelmasta perittäviä kuluja tullaan muuttamaan. Mitä mieltä olet maksusuunnitelman teosta veloitettavien kulujen muutoksesta?
6. Kuinka paljon ja miten tulevat muutokset mielestäsi vaikuttavat perintäalaan?
7. Minkä muutoksen nostaisit esille ”vahingoittavimpana”, kun ajatellaan muutoksia velkojan kannalta?